Thomas Bernhard

Ses Taklitçisi

ÖYKÜ

Çeviren: Sezer Duru

Thomas Bernhard'ın
YKY'deki kitapları:

Odun Kesmek *(1999)*
Bitik Adam *(2000)*
Eski Ustalar *(2002)*
Ses Taklitçisi *(2003)*
Yok Etme *(2005)*

THOMAS BERNHARD

Ses Taklitçisi

Çeviren:
Sezer Duru

Kısa Öyküler

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 1821
Edebiyat - 501

Ses Taklitçisi / Thomas Bernhard
Özgün adı: Der Stimmenimitator
Çeviren: Sezer Duru

Kitap editörü: Asuman Karakaya
Düzelti: Fahri Güllüoğlu

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Şefik Matbaası San. ve Tic. Ltd. Şti.
Turgut Özal Cad. No: 137 İkitelli/İstanbul

Çeviriye temel alınan baskı:
Thomas Bernhard, *Der Stimmenimitator*, Suhrkamp Verlag
1. baskı: İstanbul, Nisan 2003
2. baskı: İstanbul, Mart 2009
ISBN 978-975-08-0471-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2002
Sertifika No: 12334
© Suhrkamp Verlag Frankfurf am Main 1978
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.yapikrediyayinlari.com
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr
http://www.yapikredi.com.tr

İÇİNDEKİLER

Hamsun • 9
Ses Taklitçisi • 10
Düpedüz İftira • 11
Fourati • 12
Broşür • 13
Pisa ve Venedik • 14
Korku • 15
Gidiş Bileti • 16
İçsel Baskı • 17
Mağara Araştırmacısı • 18
Lima'da • 19
Nerdeyse • 20
Örnek • 21
Hayırsever • 22
İyi Öneri • 23
Önyargı • 24
Kuşku • 25
Değiş Tokuş • 26
Sabah Treni • 27
Güzel Manzara • 28
Gerisin Geriye • 29
Waldhaus Oteli • 30
Oduncu Haumer • 31
Ciddi • 32

Çok Fazla • 33
Reçete • 34
Düş Kırıklığına Uğrayan İngilizler • 35
En Başarılı Konser • 36
Bilimsel Amaçlar • 37
Akıllı ve Akılsız • 38
Karakter • 39
Moosprugger'in Yanılgısı • 40
Posta • 41
Sav • 42
Komedi • 43
Uyarı • 44
Göç Etti • 45
Beceriksiz • 46
İnsan Arasına Karıştı • 47
De Orio • 48
Fotoğrafçı • 49
Schluemberger • 50
Keşif • 51
Mimozalar • 52
Ünlü Bir Dansçı • 53
Vicdan Azabı • 54
Unutmak • 55
Piccadillycircus • 57
Artırma • 58
Kadın Çukuru • 59
Panterler • 60
Yanlış Söylendi • 61
Göçmen • 62
Besleme • 63
Çamaşırcı • 64
Loden Palto • 65
Kâğıt İşçisi • 66
Sınır Taşı • 67
İki Erkek Kardeş • 68
Doğal • 69

Dev • 70
Doğa Tarihi • 71
Meclis Soruşturması • 72
İki Not • 73
Umutsuz Sevgi • 74
Seyahat Acentası • 75
Gerçek Aşk • 76
Olanaksız • 77
Duyarlılık • 78
Dikkafalı Bir Yazar • 79
Gerçekleşmeyen İstek • 80
Soğukkanlı Olmak • 81
Ek Kazanç • 83
Silo • 84
Ünlü • 85
Ruhsuz • 86
Prens • 87
Kont • 88
Lec • 89
Kral Mezarlığı • 90
Çelişki • 91
Verimlilik • 92
Halledildi • 93
Karar • 94
Devlet Hizmeti • 95
Geriye Çekildik • 97
Hayal • 98
Keşif Gezisi • 99
Miras • 101
Dublör • 102
Mutluluk • 103
Devlet Tarihi • 104
Sonuç • 105
Sulden Yakınında • 106
Perast • 107
Çılgınlık • 108

Özen • 109
Roma'da • 110
Ayrıldılar • 111
Robert Schumann Gibi • 112
Hayranlık • 113
Deha • 114
Dokuz Yüz Doksan Sekiz Kez • 116
Geri Döndü • 117

Hamsun

Oslo yakınlarında aşağı yukarı altmış yaşında bir adamla tanıştık, bize, Hamsun'un son yıllarına ait notlarından bildiğimiz o yaşlılar yurdu hakkında başka şeyler de anlattı, çünkü bu en büyük Norveçli yazar orada kaldığı sırada, o da bu yaşlılar yurdunda çalışmış. Birkaç gün kaldığımız Oslo yakınındaki otelin, o cuma gecesi de, her zamanki gibi gürültülü olan lokantasında gördüğümüz bu adam suskunluğu ile uzun süre dikkatimizi çekmişti. Onun masasına oturup kendimizi takdim ettiğimizde, adamın eskiden felsefe öğrencisi olduğunu ve öğrenim amacıyla başka yerlerin yanı sıra dört yıl da Göttingen'de kaldığını öğrendik. Biz ise onun Norveçli bir gemi kaptanı olduğunu sanmış, deniz yolculukları hakkında daha fazla şey dinlemek için masasına oturmuştuk, bıktığımız için Orta Avrupa'dan kuzeye kaçtığımız felsefe hakkında değil. Adam bizi felsefeyle sıkmamış, gerçekten de felsefeden birdenbire vazgeçtiğini ve yirmi yedi yaşındayken kendisini yaşlıların bakımına adadığını anlatmıştı. Bu kararından pişmanlık duymamış. İlk görevi yaşlı bir adamın yatağından inmesine yardım etmek, onun yatağını yapmak ve onu gene yatağına yatırmak olmuş. Bu yaşlı adam Hamsun'muş. Hamsun'u aylarca her gün yaşlılar yurdunun arkasındaki bahçeye götürmüş ve Hamsun'un son kitabını yazdığı kalemleri köyden satın almış. *Ölü* Hamsun'u ilk gören de o olmuş. O zamanlar ölü yüzünü çarşafla örttüğü Hamsun'un kim olduğunu doğal olarak kavrayamamış.

Ses Taklitçisi

Dün akşam Operatör Doktorlar Birliği'ndeki ses taklitçisi, birliğin kendisini davet ettiği Pallavicini sarayındaki gösterisinden sonra bizimle birlikte Kahlenberg'e gelmeye ve bizim oradaki tüm sanatçılara açık olan yerimizde sanatını göstermeye razı oldu, doğal olarak ücret karşılığında. İngiltere'deki Oxford kökenli olan, ama Landshut'da okula gitmiş ve aslında Berchtesgaden'de teneke kutu yapımcılığı işinde çalışmış olan ses taklitçisinden, kendisini Kahlenberg'de tekrarlamamasını, operatörler birliğinde sunduklarından tamamen ayrı şeyler sunmasını , yani Kahlenberg'de, Pallavicini sarayında sunduğu programa hayranlık duymuş olan bizlere bambaşka sesleri taklit etmesini rica etmiştik, o da buna söz vermişti. Gerçekten de ses taklitçisi bize Kahlenberg'de Operatörler Birliği'nde taklit ettiği seslerden tamamen ayrı, az çok ünlü sesleri taklit etti. Biz başka isteklerde de bulunabildik, ses taklitçisi bunları seve seve yerine getirdi. Ama biz sonunda ondan kendi sesini taklit etmesini istediğimizde, bunu yapamadığını söyledi.

Düpedüz İftira

Haklarında kendi yazdıklarından daha fazla yazı yazılmış olan iki felsefeci birbirlerini yıllar yılı görmemiş olmalarına karşın bir gün aksiliğe bakın ki Goethe'nin Weimar'daki evinde karşılaşırlar, doğal olarak ikisi de oraya kendi başlarına ve tamamen zıt yönlerden, Goethe'nin yaşam tarzını daha iyi anlamak için gelmişti, ikisi için de bu yolculuk mevsim kış ve hava da oldukça soğuk olduğundan çok güç olmuştu, bu beklenmedik ve gerçekten ikisi için de tatsız olan karşılaşmada birbirlerine karşı duydukları o pek büyük saygı ve hayranlığı pekiştirmek zorunda kalmışlar ve karşılıklı olarak evlerine döndüklerinde hemen, meslektaşlarının bunu hak eden değerli yazılarına özenle eğileceklerine söz vermişlerdi. Ama yazarlardan biri, kendi düşüncesine göre en iyi saydığı gazetede Weimar'daki Goethe evindeki bu rastlaşmayı, doğal olarak felsefi bir yazı biçiminde anlatacağını söylediğinde, öteki hemen buna karşı çıktı ve meslektaşının niyetini düpedüz iftira olarak adlandırdı.

Fourati

Leman gölündeki Montrö'de kıyıdaki bir parkta bankın üzerinde oturan bir bayan dikkatimizi çekmişti, işte bu bankta zaman zaman çok çeşitli ziyaretçileri kabul ediyor, sonra da onları gönderiyordu, hem de hiç kıpırdamadan. Kıyıda iki kez bir otomobil durdu tam bayanın önünde ve üniformalı bir şoför indi ve ona gazeteleri getirdi ve sonra gene gitti, biz özel şoförü olduğu kanısına vardık. Bayan, yün atkılara sarılmıştı,yaşının yetmişin epeyce üzerinde olduğunu düşündük. Bazen yoldan geçen birine el sallıyordu. İşleri dünyanın geri kalan bölgesinde kendiliğinden yürürken Leman gölü kıyısında kışlarını geçiren o zengin ve kibar İsviçrelilerden olmalı diye düşündük. Bayan, bir süre sonra öğrendiğimize göre gerçekten de Leman gölünde kışlarını geçiren o en zengin ve kibar İsviçrelilerdendi; yirmi yıldır belden aşağısı felçti ve bu yirmi yıl içinde hemen hemen her gün şoförü tarafından Leman gölü kıyısına getiriliyor ve hep aynı banka oturtuluyor ve gazeteleri getirtiyordu. Montrö onlarca yıldan bu yana vergi gelirlerinin yüzde ellisini ona borçluydu. Ünlü ipnotizmacı Fourati onu yirmi yıl önce ipnotize etmiş ve bir daha ipnotizmadan kurtaramamıştı. Fourati bununla yalnızca bu bayanın yaşamını değil kendi yaşamını da sonsuza kadar yıkmıştı anlaşılacağı üzere.

Broşür

Hiçbir zaman aynı işyerinde çalışmamış olan Salzburg'lu bir çift şimdi ortak emeklilik maaşının sevinci içinde kış sonunda Pinzgau'da Zell am See'ye bir gezi yapma düşüncesi içindeydiler, bu amaçla çift, sayfalarını karıştırıp amaçları için uygun düşen bir otelde iki üç haftalığına bir oda kiralamak üzere bu çok övülen yörenin broşürünü edinmişlerdi. Gerçekten de gezi heveslisi karı koca broşürde kendi niyetlerine ve beklentilerine uygun görünen bir otel bulmuş ve Zell am See'ye giden yolculuklarına başlamışlardı. Zell am See'ye çok yorucu bir yolculuğu geride bıraktıktan sonra seçtikleri otele geldiklerinde, otelden beklediklerinin tam tersiyle karşılaşmış olduklarını saptadılar. Örneğin broşürde çok sevimli olarak anlatılan odalar karanlıktı ve büyük bir düş kırıklığına uğrayan çifte bu odaların her birinde üzerlerinde yalnızca kendi adlarının yazılı olduğu kapalı birer tabut varmış gibi geldi.

Pisa ve Venedik

Pisa ve Venedik belediye başkanları kentlerine yüzyıllardır aynı hayranlığı duyan ziyaretçileri birdenbire altüst etmek isteyerek gizlice bir gece Pisa kulesini Venedik'e ve Venedik çan kulesini de Pisa'ya getirip yerleştirme konusunda anlaşmışlar. Ama niyetlerini gizli tutamamışlar ve tam Pisa kulesini Venedik'e ve Venedik çan kulesini Pisa'ya taşıtmak istedikleri gece akıl hastanesine kaldırılmışlar, doğal olarak Pisa belediye başkanı Pisa'daki ve Venedik belediye başkanı da Venedik'teki akıl hastanesine. İtalyan makamları işlemlerini en güvenilir biçimde yürütebilmişler.

Korku

Geçen yılın Haziran'ında bir Tirol'lü, Imst'li bir okul çocuğunu öldürmekle suçlanarak mahkemeye çıkartılmış ve ömür boyu hapse mahkûm edilmişti. Otuz yıldır Innsbruck'daki bir matbaada çalışan, mesleği mürettiplik olan Tirol'lüden patronları çok memnundu. Ama Tirol'lü mahkemedeki savunmasında Imst'li çocuktan korktuğunu öne sürmüş, oysa jüri üyeleri tarafından bu savunma inandırıcı bulunmamıştı, çünkü gerçekte Schwaz doğumlu olan ve babası Tirol kasapları esnaf loncasının ustası olarak yüksek derecede saygı gören mürettip, bir doksan boyundaydı ve mahkeme salonundaki jüri onun demirden dökülmüş yüz elli kilo ağırlığındaki bir küreyi kolayca iki metre yukarıya kaldırabildiğini görmüştü. Tirol'lü, Imst'li okul çocuğunu *duvarcı çekiciyle* öldürmüştü.

Gidiş Bileti

Innsbruck'ta bir tütün fabrikası ve Stams'ta eğlence evi diye anılan bir eve sahip olan amcamız, ki biz bu yüzden ona Innsbruck'lu amca derdik, dokuz yüz altmış yedinin yılbaşı günü Innsbruck istasyonunda *Meran'a gidiş dönüş* bileti istemiş ve gerçekten de Meran yönüne giden trene, görgü tanıklarının anlattıklarına göre, alışılmadık derecede çok eşyayla binmişti. Ama o Meran'a asla varamamış, o günden sonra kimse ondan haber alamamış olmasına rağmen araştırmalara ancak iki yıl süren yoğun çabadan sonra son verildi. Bu arada tütün fabrikası kapandı ve eğlence evi satıldı, çünkü bu araştırmaların masrafları Innsbruck'lu amcamızdan kalan *servet* denilen şeyi yuttu. Bu arada işten çıkartılmak zorunda kalınan üç yüz işçinin çalıştığı tütün fabrikasına alıcı çıkmadı, çünkü tütüne duyulan gereksinim son yıllarda azalmıştı ve amcamızın fabrikası gerçekten eskimişti. Ama, amcamızı arama işine karışmış olan avukatların doğal olarak yüksek olan ücretlerinin ödenebilmesi için fabrikanın satılması gerekiyordu. Her ilkbaharda, Mayıs ortasına doğru Innsbruck'a gittiğimizi ve ertesi gün en erken saatte onunla Stams'a gitmek ve eğlence evinde birkaç gün okuyarak, çevredeki ormanlarda gezinerek zaman geçirmek için amcamızda bir gece kaldığımızı anımsıyoruz. Uzun yıllardır sağlıklı olmamızı yılda iki kez, ilkbaharda ve sonbaharda Innsbruck ve Stams'a amcamıza gidişimiz gerçeğine borçlu olduğumuza inanıyoruz. Amcamızın başına Meran yolculuğunda mutlaka gelmiş olan felaket yüzünden biz, yolculuk yaparken asla *gidiş dönüş* bileti almıyor, artık yalnızca *gidiş* bileti alıyoruz.

İçsel Baskı

Krems'li itfaiyeciler mahkemeye sevk edilmişlerdi, çünkü Krems'deki bir burjuva evinin dördüncü katındaki bir duvar çıkıntısından saatlerce kendisini aşağıya atıp öldürmekle tehdit eden bir kişi için gerdikleri brandayı geri çekip kaçmışlar, adam da tam o sırada gerçekten atlamıştı. İtfaiyecilerin en genci mahkemede *birdenbire ortaya çıkan içsel bir baskıyla* bunu yaptığını ve kendini öldürmek isteyen kişinin bu eylemini gerçekleştirdiğini gördüğü anda brandayı elinden bırakmadan kaçtığını söylemişti. Altı itfaiyecinin en güçlüsü olduğundan diğer beşini de brandayla birlikte sürüklemişti, gazetelerin yazdığına göre mutsuz bir öğrenci olan intihar girişimcisinin, o ana kadar duvarına sıkı sıkıya tutunduğu evin önüne düşüp parçalandığı anda, kendileri de yere yuvarlanmış ve bu arada oldukça ağrılı biçimde yaralanmışlardı. İlk olarak brandayı çeken ve belirttiğimiz gibi en genç ve en güçlü olan itfaiyecinin çıkartıldığı mahkeme, bu baş davalının sorumluluğunu göz önünde tutarak öteki beş Krems'li itfaiyeciyi ve de bu itfaiyeciyi beraat ettirmişti, oysa mahkeme heyeti onun suçsuz olduğu kanısında değildi. Çünkü Krems itfaiyesi onlarca yıldan bu yana dünyadaki en iyi itfaiye olmakla ün salmıştır.

Mağara Araştırmacısı

Yaşamlarını mağaraların araştırılmasına adamış olan ve daha çok da büyük kent dergi okuyucularının ilgisini çeken mağara araştırmacısı denilen kişiler kısa süre önce, gazetelerden öğrendiğimize göre, şimdiye kadar el değmemiş olan Taxenbach ve Schwarzach arasındaki mağarayı da araştırdılar. *Salzburg Volksblatt*'ın yazdığına göre Ağustos sonunda, en uygun hava koşullarında, mağara araştırmacıları, Eylül sonunda mağaradan çıkma niyetiyle mağaraya inmişler. Ama mağara araştırmacıları Eylül sonunda da mağaradan dönmeyince *mağara araştırmaları kurtarma ekibi* adı altında kurulmuş olan kurtarma ekibi mağaraya Ağustos sonunda inmiş olan mağara araştırmacılarına yardım etmek için mağaraya girmişti. Ama bu mağara araştırmacıları kurtarma ekibi de Ekim ortasına kadar mağaradan çıkmayınca Salzburg eyalet hükümeti ikinci bir mağara araştırmacıları kurtarma ekibini mağaraya gönderme kararı almış. Bu ikinci mağara araştırmacıları kurtarma ekibi yörenin en güçlü ve en cesur kişilerinden oluşuyormuş ve en modern *mağara kurtarma araçlarıyla* donanımlıymış. Bu ikinci mağara araştırmacıları kurtarma ekibi de tıpkı birincisi gibi planlandığı biçimde mağaraya inmiş ama Aralık başında bile mağaradan geri dönmemiş. Bunun üzerine Salzburg eyalet hükümetinin mağara araştırmasıyla ilgili yetkilileri tarafından Pongau'daki bir inşaat firmasına, Taxenbach ve Schwarzach arasındaki mağaraya duvar örülüp kapatılması işi verilmiş, bu da yeni yıldan önce yerine getirilmiş.

Lima'da

Geçen yıl evinden çıkarak Tauern'e giden ve kocasının Lima'da polise verdiği ifadeye göre büyük olasılıkla Tappenkar'da yolunu şaşırıp bir kayalığa düşmüş olabilecek karısını aramak için And dağlarına gitmek istediğini ısrarla savunan bir adam Lima'da tutuklanmış. Ama Tauern ve doğal olarak da Tappenkar Salzburg Alplerinde olduğundan, ki bunu Lima'daki polis memurları bile biliyormuş, Perulu polis memurlarının tamamen perişan durumda, üzerinde yalnızca yırtılmış bir pantolon ve Kärnten köylü gömleği denilen bir gömlekle, kendilerine kuşkulu görünen, Lima'nın orta yerinde tutukladıkları adamın aslında Peru'da ne aradığını sormaları hiç de garip değildi. Tutuklanan bu kişi gerçekten de Kärnten'deki Ferlach'ta doğmuş olan ve orada iyi işleyen bir teneke kutu yapımhanesine sahip olan varlıklı bir Avusturyalıymış. Gazetemiz daha fazla bilgi vermiyor.

Nerdeyse

Hangi mevsimde olursa olsun orada olmaktan her zaman mutluluk duyduğumuz Mölltal'a yaptığımız son gezide, Linz'li bir doktorun bize önerdiği ve bizi düş kırıklığına uğratmayan Yukarı Vellach'taki bir lokantada bir grup taş işçisiyle sohbet ettik, iş çıkışı lokantada oturmuş gitar çalıp şarkı söylüyorlardı ve bizim de böylece Kärnten halk müziğinin sonsuz hazinelerine bir kez daha dikkatimiz çekilmiş oldu. İlerleyen saatlerde taş işçileri grubu bizim masaya oturmuş ve her biri yaşamlarındaki *gariplikleri* ya da *düşündürücü* olanı anlatmışlardı. Bu arada en çok ilgimizi çeken, bir iş arkadaşıyla giriştiği savı kazanmak için Tamsweg kilisesi kulesinin tepesine on yedi yaşındayken tırmandığını söyleyen taş işçisi oldu. *Nerdeyse* düşüp ölecektim dedi taş işçisi ve altını çizerek de, bu yüzden *nerdeyse* gazetelere düşeceğini söyledi.

Örnek

Adliye muhabiri insanın sefilliğine ve onun saçmalığına en yakın olan kişidir ve bu deneyi doğal olarak yalnızca kısa bir süre yapabilir, ama delirmeden asla yaşam boyu yapamaz. Olası ve olanak dışı olanlar, hatta inanılmaz olan, en inanılmaz olan, gerçek olan ya da yalnızca varsayılan, ama doğal olarak her zaman utanç verici olan suçlar, ekmeğini kazandığı mahkemede her gün önüne serilir ve o doğal olarak artık hiçbir şeye şaşırmaz. Gene de ben adliye muhabirliği kariyerimde bana en ilgi çekici gelen tek bir olaydan söz etmeden geçemeyeceğim. Dediğim gibi, uzun yıllar orada olup biten her şeyi yazdığım Salzburg Eyalet Mahkemesi'nin yıllar boyu en etkili kişisi olan eyalet yüksek mahkemesi yargıcı Zamponi, kararını verirken belirttiği gibi, çok hain bir haraççıyı, iyice anımsadığım üzere Murau'lu bir dana eti ihracatçısını on iki yıl tutukluluk ve sekiz milyon şiling para cezasına çarptırdıktan sonra bir kez daha ayağa kalkmış ve bir örnek yaratacağını söylemişti. Bu olağandışı sözlerden sonra yıldırım hızıyla cübbesinin altına elini sokup ceket cebinden emniyeti açılmış bir tabanca çıkartarak mahkeme salonunda hazır bulunan herkesi dehşete düşürerek sol şakağına ateş etti. O anda ölmüştü.

Hayırsever

Bize komşu yaşlı bir bayan hayırseverlikte çok ileriye gitmişti. Önceleri, artık yıkılması kararlaştırılmış bir şantiyede yaşamak zorunda kalmayıp bundan sonra yaşlı bayanın hayırseverliği ile, onun büyük bir bahçe içinde yer alan kent evinde yaşayacağı için minnettar olan, *zavallı bir Türk* olduğuna inandığı birini yanına almıştı. Adam yaşlı kadına bahçıvan olarak da yararlı olmuş ve onun tarafından gittikçe sadece yeni giysilerle donatılmakla kalmamış, gerçekten de şımartılmıştı. Türk bir gün karakolda belirmiş ve kendisini hayırseverliği nedeniyle evine alan yaşlı kadını öldürdüğünü bildirmişti. Mahkeme heyetinin hemen görevlendirdiği bilirkişinin cinayet mahallinde saptadığına göre kadını *boğmuştu.* Mahkeme heyeti tarafından yaşlı kadını neden öldürdüğü ve boğduğu sorulduğunda Türk, *hayırseverlik yüzünden* yanıtını vermişti.

İyi Öneri

Werfen'deki Eisriesenfeld diye anılan yöreye yaptığımız gezide vadi boyunca ilerleyen trende büyük bir olasılıkla diğerlerinden daha eğlendirici bulduğundan bize katılan bir gezgin kendisi gibi banka memuru olan bir meslektaşı, dinlenmek için tatilini nerede geçirmesi gerektiğini sorduğunda ona, kendisine de çok iyi gelmiş olan Adriyatik ve Akdeniz'de bir gemi yolculuğunu önerdiği için son derece mutsuz olduğunu anlattı. Meslektaşının içinde bulunduğu gemi tam Dubrovnik ve Korfu'ya ve İskenderiye'ye yol alırken, şimdiye kadar açıklanamamış nedenlerden ötürü, Girit yakınlarında batmış, gezginin anlattığı üzere bu felaket sonucu gemi gezisine katılanların tümü gibi meslektaşı da boğulmuş. Büyük bir olasılıkla, o da hızla batan gemiyle birlikte dibi boylamış. Geminin batması ve meslektaşının boğulması onu o derece sarsmış ki, yıllardır huzur bulamıyormuş. Vicdan azabından kurtulmak için ne yapması gerektiğini bize sordu, ama ona bir öneride bulunmaya cesaret edemedik.

Önyargı

Elixhausen'de bu tür arabaların yapımıyla tanınan atölyelerden birinde yapılmış olan geçen yüzyıldan kalma yaylı arabayla anne babamızla birlikte hafta sonları sık sık gittiğimiz Grossgmain yakınlarında birdenbire ormanın orta yerinde, aşağı yukarı kırk kırkbeş yaşlarında bir adam gördük, büyükbabamızın çağın başında Liechtenstein adlı bir konttan satın alıp her zaman belirttiği üzere *felsefi amaçları* için düzenlediği av kulübesinde yatan ağır hasta amcamıza bir an önce yetişmek için oldukça hızlı olarak dağdan aşağıya inerken bizi, yolun ortasına dikilerek ve de atların koşum takımlarına bile el atmaya kalkışarak durdurmaya çalışmış, doğal olarak bunu başaramamıştı. Bastırmakta olan karanlıkta oldukça belirsiz olarak saptayabildiğim üzere, adam kendisini gerçekten de son dakikada yan tarafa sıçrayıp yerde yuvarlanarak kurtarabilmişti. Gerçek şuydu ki biz onu Bavyera-Avusturya sınırında dolanmakta olan, hukuk dilimizin belirttiğine göre tutukevi kaçkını sayısız serseriden biri sanmıştık, durmamamızın nedeni de buydu zaten. Böyle birdenbire önümüze çıkan bir yabancıyı, onun işleyeceği suçun kurbanı olmaktansa gerçekten de ezip geçebilirdik diye düşündük. Ertesi gün amcamızın yanında çalışan bir orman işçisi bizim dün akşam yaylı arabamızla geçtiğimiz ormanda bir adamın donmuş ve ağır yaralanmış olarak bulunduğu haberini getirdi, bir süre sonra ortaya çıktığı üzere bu işçi amcamızın hayatta sahip olduğu en iyi ve en sadık işçiydi. Biz doğal olarak bir akşam önce yaşadıklarımızdan hiç söz etmedik ve böylesine trajik bir şekilde ölen kişinin dul karısına acıdık.

Kuşku

Adı kötüye çıkmış Kitzbühel'de, bir Fransız, sırf Çift Kartal otelinde çalışan bir oda hizmetçisi kız, onun isteği üzerine gece yarısına doğru odasına üç ölçek konyak servisi yapmak zorunda kaldığında kendisini taciz etmekle suçladığı için tutuklanmış. Gazetelerin yazdığına göre Fransız, jandarmada bunu kesinlikle yadsımış ve *hain ve alçak bir Alpler rezaleti* olarak nitelemiş. Fransız, Alman dili ve edebiyatı profesörüymüş Paris'in ünlü Sorbonne'unda ve Kitzbühel'deki Çift Kartal otelinde, iki yıldan fazla zamanını alan Nietzsche'nin *Böyle Buyurdu Zerdüşt*'ünün çeviri işinin yarattığı yorgunluğu atmak istemişmiş. Paris'in havasından Kitzbühel havasına birdenbire geçiş doğal olarak ona yaramamış ve Fransa'dan Tirol'e yapılan apar topar yolculuk sonucu kötü bir grip onu Kitzbühel'e gelir gelmez yakalamış ve günlerce yatağa bağlamışmış. Fransız profesörün oda hizmetçisi kıza gerçekten şiddet uygulaması bir yana, onu baştan çıkarması için gereken koşulların hiçbirinin olmadığı ispatlanmış sayıldığından birkaç saat sonra salıverilmiş ve Çift Kartal oteline geri dönmüş. Oda hizmetçisi kız Çift Kartal otelinden atılmış ve gazetede resmini ve altındaki *rezil bir Kitzbühel'li kadın* yazısını görür görmez kendisini Inn ırmağına atmıştı. Bugüne kadar cesedi bulunamadı.

Değiş Tokuş

Gece gündüz ve hatta uykuda bile düşündüğü söylenen düşünür bir gün Vöcklabruck'a gelmiş ve kent meydanında en iyi lokantanın hangisi olduğunu araştırdıktan sonra, her yerde bilinen, mutfağının tüm Avusturya'daki en iyi mutfak olduğu söylenen ünlü Auerhahn'a gelmişti. Düşünür bile Auerhahn'da düş kırıklığına uğramadı, tam tersine yemek onun umduğundan çok daha iyiydi ve lokantacıyı yalnızca övmek için masasına rica etmekten kendisini alamadı. Düşünür lokantacıyı şimdiye kadar yaşamında kimseyi övmediği biçimde göklere çıkardıktan sonra birden bundan sonraki yaşamında düşünür olarak değil de lokantacı olarak varlığını sürdürmenin daha iyi olup olmayacağı düşüncesine kapıldı ve Auerhahn lokantacısına kendisiyle yer değiştirmek isteyip istemediğini soruverdi. Düşünür önerisini henüz sonuna kadar söylememişti ki, Auerhahn lokantacısı bu değiş tokuşu kabul etti. Auerhahn lokantacısı sanki kendisi düşünürmüş gibi Auerhahn'dan çıkıp dünyaya açıldı, düşünür de lokantacıymış gibi Auerhahn'da kaldı. Ama o andan sonra ne lokantacı ne de düşünür işlerini yapabildi.

Sabah Treni

Sabah treninde otururken, tam on beş yıl önce şelaleye yaptığımız gezinti sırasında öğrenci grubumuzla devrildiğimiz uçurumdan geçtiğimiz anda pencereden bakıyoruz ve bizim o zaman kurtulduğumuzu, ama ötekilerin sonsuza dek yok olduklarını düşünüyoruz. O zaman bizim grubu şelaleye götürmek isteyen kadın öğretmen Salzburg mahkemesinin verdiği sekiz yıl hapis cezası ilan edilir edilmez kendisini asmıştı. Tren bu yerden geçerken, grubun çığlıkları arasında kendi çığlıklarımızı da duyuyoruz.

Güzel Manzara

Saatlerce süren tırmanıştan sonra Kutsallar Kanı otelinde konaklayan Göttingen Üniversitesi'nden iki dost profesör Grossglockner'deki buzulun üzerinde teleskopun yerleştirildiği alana ulaşmışlardı. Kuşkucu olduklarından, teleskopun yerleştirildiği yere gelir gelmez yüksek dağların olağanüstü güzelliğine kendilerini hep kaptırdıklarını söyleyerek biri diğerinin daha önce teleskoptan bakmasına izin vermek istemiş ve böylece diğerinin teleskopu bırakmadığı yolundaki siteminden kurtulacağını ummuştu. Sonunda ikisi anlaşabildiler ve daha yaşlı ve daha bilgili ve doğal olarak da daha nazik olanı daha önce teleskoptan baktı ve gördükleri karşısında hayran kaldı. Ama meslektaşı teleskopa yaklaşıp henüz teleskoptan bakmak üzereyken cangır cangır bir çığlık attı ve yere düşüp öldü. Böylesine garip bir biçimde ölenin geride kalan arkadaşına, bugün bile meslektaşının teleskoptan bakınca *gerçekte ne* gördüğünü düşünmek kaldı, çünkü bu kendi gördüğünün kesinlikle *aynısı* değildi.

Gerisin Geriye

Hayvanat bahçelerinden her zaman nefret etmiş ve hayvanat bahçelerini ziyaret eden insanları gerçekten kuşku verici bulduysam da, gene de, bir kezinde Schönbrunn'a gitmekten ve bana eşlik eden teoloji profesörünün isteği üzerine, bu amaçla cebine koyduğu yiyeceklerle beslediği maymunları izlemek için, maymunların kafesinin önünde durmaktan kendimi alıkoyamamıştım. Kendisiyle birlikte Schönbrunn'a gitmeye beni ikna eden eski bir okul arkadaşım olan teoloji profesörü yanında getirdiği tüm yiyecekleri maymunlara verip bitirmişti ki, maymunlar birdenbire yerde dağınık duran bu yiyecekleri toplayıp parmaklıkların arasından bize uzattılar. Maymunların bu ani davranışları karşısında teoloji profesörü ve ben öylesine şaşırıp ürkmüştük ki o anda geri döndük ve ilk çıkıştan Schönbrunn'u terk ettik.

Waldhaus Oteli

Havadan yana şansımız olmadı, her açıdan iğrenç konuklar vardı masamızda. Nietzsche'den bile tiksindirdiler bizi. Otomobilleriyle kaza geçirip öldüklerinde ve Sils Kilisesi'nde tabuta konduklarında bile onlardan nefret ediyorduk.

Oduncu Haumer

Aurach'ın yanı başında, Hongar'a çıkıp dağın sırtında beş saat Cehennem Yaylası'na doğru yeniden düzlüğe indiğimiz sırada çoktandır kendisinden haber alamadığımız oduncu Haumer'i ziyaret ettik. Haumer defalarca çaldığımız halde kapıyı bize açmamıştı, oysa biz onun evde olduğundan emindik. Evinden uzaklaştığımız sırada, birden, *şimdi* bizi duymuş olduğu ve kapıyı açmak istediği izlenimini edindik ve evine geri döndük. Gerçekten de ta çocukluğumuzdan bu yana hiç kimseyi tanımadığımız gibi yakından tanıdığımız Haumer bize kapıyı açtı, içeriye soktu ve bizden alt oda diye anılan yerde oturmamızı rica etti. Alt odadaki kerevetlerde uzun bir süre oturduktan sonra Haumer'in bize hiçbir şey söylemediği dikkatimizi çekti. Bir saatten fazla yanında kalmıştık, sonra veda ettik, ağzından bir tek sözcük bile çıkmamıştı. Ancak ertesi gün, yeğenimle bu karşılaşmayı konuştuğum sırada, Haumer'in Nussdorf'lu bir kasap çırağıyla evlenen kızının düğününde kendi attığı havan topu yüzünden dört yıldan fazla bir süredir işitmediğini ve sesini de yitirdiğini öğrendim. Aynı anda benim de Haumer'i, kendisine bu kadar çok şey borçlu olduğum bu insanı, dört yıldan fazla bir süredir ziyaret etmediğimi anladım.

Ciddi

Onlarca yıl yalnızca komiklik yaparak yaşayan ve sahneye çıktığı tüm salonları en son koltuğuna kadar dolduran bir komedyen, Salzburg'un At Yalağı diye anılan kaya çıkıntısının orada ona rastlayan Bavyeralı bir gezi grubu için az rastlanır olağanüstü bir olay olmuştu. Komedyen, gezi grubunun önünde, kendisini olduğu gibi, deri pantolonu ve başındaki Tirol şapkasıyla uçuruma atacağını söylemiş bunun üzerine gruptakiler her zamanki gibi kahkahalarla gülmüştü. Ama komedyen ciddi olduğunu söylemiş ve gerçekten de kendini bir anda uçuruma atmıştı.

Çok Fazla

Onlarca yıl *olağanüstü aile duyarlılığıyla* övülen ve sevilen bir aile babası bir cumartesi öğleden sonrasında, doğrusu havanın da gerçekten çok bunaltıcı olduğu bir günde, altı çocuğundan dördünü öldürmüş, mahkeme önünde çocukların birdenbire ona *çok fazla* geldiğini söyleyerek savunmuş kendini.

Reçete

Linz'te geçen hafta yüz seksen kişi ölmüş, şu sırada Linz'te salgın olan gribe yakalanmışlarmış, ama bu grip yüzünden değil de göreve yeni başlayan bir eczacının yanlış anladığı bir reçete yüzünden. Eczacı herhalde ihmal yüzünden ölüme sebebiyet vermekten mahkemeye çıkarılacak, gazetenin yazdığına göre, hem de *Noel'den önce.*

Düş Kırıklığına Uğrayan İngilizler

Doğu Tirol'lü bir dağ rehberinin oyununa gelen birkaç İngiliz onunla birlikte Drei Zinnen'e çıkmış, üç tepenin en yükseğine vardıklarında doğanın bu tepeye bahşettiğinden öylesine bir düş kırıklığına uğramışlar ki, üç çocuklu bir aile babası olan ve karısının da sağır olduğu söylenen dağ rehberini hiç çekinmeden tepede öldürmüşler. Ama gerçekte ne yaptıklarının bilincine vardıkları anda kendilerini teker teker uçurumdan aşağıya atmışlar. Bunun üzerine Birmingham'da bir gazete, Birmingham'ın en önde gelen gazete sahibini, en değerli banka müdürünü ve en becerikli ölü gömücüsünü kaybettiğini yazmış.

En Başarılı Konser

Oda müziği topluluğu diye anılan, özgün çalgılarla eski müzik yapan ve yalnızca Rossini, Frescobaldi, Vivaldi ve Pergolesi'yi repertuarında bulunduran bir topluluk Attersee'deki eski bir şatoda çaldı ve kuruluşundan bu yana en büyük başarısını kazandı. Alkışlar, oda müziği topluluğunun programında tekrar edecek parça kalmadığının anlaşılması üzerine durdu. Müzisyenlere, ancak ertesi gün bir sağır dilsiz kurumuna çaldıkları açıklandı.

Bilimsel Amaçlar

Birdenbire çıldırarak Londra'daki salonunda güya kraliyet ailesinden bir dükün kafasını tıraş bıçağı ile kesen ve eskiden ünlü Reading tutukevi, şimdiyse Reading tımarhanesi olan yere tıkılan bir berber, başını, kendi kanısına göre sekiz ya da on yıl sonra Stockholm'deki akademi tarafından Nobel'le ödüllendirilecek olan bilimsel araştırmalar için vermeye hazır olduğunu açıklamış.

Akıllı ve Akılsız

Yıllardır zamanının en önde geleni olarak anılan dünyaca ünlü Fransız filozof Bilimler Akademisi'nin çağrılısı olarak gittiği Moskova'dan dönüşte Viyana'ya gelmişti ve Moskova'da verdiği konferansın aynısını Viyana'da da verecekti. Onun konferansından sonra, konferansı tıpkı benim gibi dinlemiş olan, Viyana Bilimler Akademisi üyesi iki profesörün konuğu oldum. Biri Fransız profesörü akıllı, öteki akılsız olarak nitelemiş ve her ikisi de savlarını gerçekten sağlam temellere oturtabilmişlerdi.

Karakter

Akşam yemeğine Viyana'da *bilgin* denilen birini çağırmıştık, çoktan beri büyük ilgi duyduğumuz düşünce ve sanat dünyasındaki yeni akımları bize açıklayacaktı. Felsefe ve edebiyat ve sanat hakkında daha fazla bilgi edinme isteğimizi yerine getireceğine, Viyana Üniversitesi'nin tanınmış bir profesörü olan bu bilgin, davetimizi yalnızca, konuğumuzun hayatındaki en önemli konu olan konunun aynısı üzerine kısa süre önce bir kitap çıkaran bir meslektaşının, ona göre kötü olan karakterini bize anlatmak için kullanmıştı. Bir gün sonra bizim konuk, bir gün önce bize en kaba biçimde kötülediği profesörün arkadaşı olan bizim arkadaşlardan birinde konuktu ve rakibini göklere çıkardı, hem de yalnızca karakter açısından değil, bilimsel açıdan da.

Moosprugger'in Yanılgısı

Profesör Moosprugger yalnızca mektuplaşma kanalıyla, bildiği ama şahsen tanımadığı bir meslektaşını Batı İstasyonu'nda karşılamış. Gerçekten de Batı İstasyonu'na gelenden daha başka birini bekliyormuş. Ben Moosprugger'in dikkatini, her zaman, beklediğimizden başka birinin geldiğine çektiğimde, ayağa kalktı ve yaşamında kurduğu tüm ilişkilere son vermek ve onlardan vazgeçmek amacıyla gitti.

Posta

Annemiz öldükten yıllar sonra da posta ona gelen mektupları getirmişti. Posta onun ölümünü görmezlikten gelmişti.

Sav

Augsburg'lu bir adam sırf yaşamı boyunca her fırsatta Goethe'nin son sözlerinin *mehr Licht!* yerine *mehr nicht!* olduğu savını ileriye sürdüğü için Augsburg tımarhanesine kapatılmış, çünkü zamanla onunla ilişkisi olan insanların öylesine sinirine dokunmuş ki, birleşip bu savı talihsizce takıntı haline getiren Augsburg'lunun tımarhaneye gönderilmesini sağlamışlar. Bu zavallının tımarhaneye kapatılmasına altı doktor karşı çıkmış, ama yedincisi hemen kapatılmasını olanaklı kılmış. Bu doktor, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'dan öğrendiğime göre Frankfurt kenti Goethe plaketiyle ödüllendirilmiş.

ÇN: "Mehr Licht!", daha fazla ışık; "mehr nicht", artık yeter anlamında.

Komedi

Komedi yazarlarının onlara yolladıklarını giderek daha iğrenç ve can sıkıcı bulan bir tiyatronun dört oyuncusunun aklına kendileri için bir komedi yazma düşüncesi gelmiş ve dördü hemen oturup, planladıkları gibi *her biri kendisi için bir rol* yazacağı yerde, doğal olarak yalnızca kendilerini anlatmışlar ve çok uğraştıkları ve gerçekten de haftalarca süren provalardan sonra *Yazar* adını verdikleri bu komediyi, yazmayı akıl etmelerinden on iki hafta sonra tiyatrolarında oynamışlar. Ama anlatıldığına göre bu *yazar*'la da başarılı olamamışlar.

Uyarı

Koblenz'li bir tüccar geçtiğimiz yıl Gize piramitlerini ziyaret etmek için duyduğu büyük isteği yerine getirmişti, piramitleri ziyaret ettikten sonra bu ziyareti yaşamının en büyük düş kırıklığı olarak nitelemek zorunda kalmıştı, bunu anlıyorum, çünkü ben de geçtiğimiz yıl Mısır'a gitmiş ve özellikle de piramitlerde düş kırıklığına uğramıştım. Benim bu düş kırıklığımın üstesinden çok çabuk gelmeme karşın, Koblenz'li tüccar düş kırıklığının intikamını aylarca Almanya, İsviçre ve Avusturya'nın en önemli gazetelerine sayfalarca ilanlar vererek almış, ilerde Mısır'a gidecek olan ziyaretçileri piramitlere, özellikle de kendisini diğerlerinden çok daha fazla düş kırıklığına uğratan Keops piramidine karşı uyarmıştı. Koblenz'li tüccar kendisinin Mısır ve piramit karşıtı diye adlandırdığı ilanlar yüzünden kısa süre içinde tüm servetini harcamış ve tümden felakete sürüklenmişti. İlanları, Mısır ziyaretçileri üzerinde onun beklediği etkiyi doğal olarak yapmamış, tam tersine bugün Mısır'ı ziyaret edenlerin sayısı geçen yıla oranla iki misli artmıştı.

Göç Etti

On bir yıl önce Avustralya'ya göç eden ve iki yıl önce memleketi olan Steiermark'a geri dönen eski okul arkadaşım yarım yıl önce gene Avustralya'ya göç etti, oysa Steiermark'a gene geri döneceğini ve Avustralya'ya göç ettiği sürece ya Avustralya'da ya da Steiermark'ta huzura kavuşuncaya kadar gene Steiermark'a döneceğini biliyor. Mölltal'lı bir fırıncı çırağı olan ve babamla birlikte okula giden babası da yaşamı boyunca en az yirmi kez Kärnten'den Steiermark'a ve durmadan da Steiermark'tan Kärnten'e göç etmişti, sonunda Kärnten'de huzura kavuşup Sankt Veit an der Glan'daki Arndorf'ta son evi olan eski demirhanede Steiermark'a duyduğu özlemle o zamanlar ve ölümünden çok sonraları da arkasından sitem edildiği gibi, *karısını ve çocuklarını düşünmeksizin* kendini demirden bir kancaya asmıştı.

Beceriksiz

Maria Saal'li (Kärnten'de sevilen bir ziyaret yöresi) eğitimli bir mobilyacı, doğuştan yetenekli olan, kendisine uzun yıllar benzeri olmayan bir dâhi gözüyle baktığımız besteciyle tanışıklığı yüzünden edebiyata yaklaşmış, ama görenlerin, hiçbir şey anlamadıkları için böylesine basit bir nedenle bir yandan gerçekten *okunamaz,* öte yandan *oynanamaz* diye adlandırdıkları şiirler ve komediler yazmış, anlaşılmamanın getirdiği düş kırıklığı ve kuşkuyla yirmi ikinci yaş gününde Langsee'ye girip boğulmuş. Cesedi bulunduktan sonra gazete, anlaşılmayan sanatçı üzerine kısa bir haber vermiş ve en çok da *beceriksiz* oluşunun altını çizmiş.

İnsan Arasına Karıştı

Belediye işçisi ve ölüm bildirimcisi olan ve Ofner diye anılan kişi, ciğerlerinden hasta karısının yaşamını kurtarmak için doktorumuzun söylediği üzere, karısıyla birlikte yakınlarımızda, sis olmayacak yükseklikte ve havası temiz bir tepede ufak bir orman arsası satın almış ve her ikisinin uzun yıllar süren çabaları sonunda, doğal olarak da belediyenin ve en yakın komşuların yardımıyla bu arsada ufak bir ev yapmıştı. Ama ev biter bitmez Ofner hastalandı, çünkü evin inşaatı onun gücünü aşmıştı ve kısa sürede öldü. Orman kenarındaki ev sonuçta dul karısı için yapılmıştı ve o gerçekten de kocasının ölümünden sonra gözle görülür biçimde ciğerlerindeki hastalıktan kurtulmakla kalmadı, bir köpek sahibi bile oldu, çünkü doğal olarak şimdi yalnızdı ve korkuyordu. Köpek eve iki yüz adım yaklaşanlara bile havlıyordu ve zamanla kimse evin yakınına yaklaşmaya cesaret edemedi. Kadın yıllarca böyle, köpekle yalnız başına ve kimsesiz olarak yaşamaya katlandı, ama bir an geldi ki bu duruma dayanamadı, dışarıya çıktı ve köpeği oduncuların kütük kestikleri bıçkıyla öldürüp insan arasına karıştı.

De Orio

Gmunden civarındaki Grasberg'de yetmiş beş yaşında, İtalyan pasaportlu bir adam bulundu, Grasberg'in hemen alt tarafındaki Reindlmühle yöresinden olduğunu savundu, ama tamamen donmak üzere olduğundan onu önce Reindlmühle'deki Schachinger lokantasına götürüp ısıtan jandarmalar doğal olarak buna inanmadılar. Pasaportunda adını de Orio olarak yazdırmış olan adam aslında kendi ifadesine göre Pfuster adını taşıyormuş, ama yedisindeyken, yani henüz sekiz yaşında bile değilken Reindlmühle'de çadır kurmuş olan gezgin bir sirkle önce Bohemya'ya ve oradan da Polonya ve Romanya üzerinden İtalya'ya gitmiş ve sonunda sirkte kalmış. İkinci Dünya Savaşı'ndan kısa süre önce, tam olarak otuz yedi yılında, kendisi otuz yaşını geçmişken sirkle birlikte gene Yukarı Avusturya'ya dönüp Traunsee yöresine gelmiş ve gerçekten de sirki Reindlmühle'de çadır kurmuş. Ama kendisini tanıtmamış ve Reindlmühle'de kalmaya hiç heves etmemiş, sirkle birlikte gene yola koyulmuş, bu kez Macaristan ve Makedonya'ya doğru. Ancak şimdi, yaşamının sonuna geldiğinde tüm yorgunluklara katlanıp Reindlmühle'ye geri dönmüş. Jandarmalar kısa süre sonra adamın verdiği bilgilerin, gerçekten Reindlmühle'li, ama resmen İtalyan oluşunun doğru olduğunu saptamışlar. Küçük Pfuster'in hızla akan Aurach nehrine düşüp sürüklendiğine uzun süre inanıldığı da ortaya çıkmış.

Fotoğrafçı

Ebensee'ye yıllar önce bir fotoğrafçı yerleşti, ilk günden itibaren onun hakkında on üç yaşında Isch'li bir çocuğu öldürdüğü ve yıllarca hapis yattığı dedikodusu yayıldı. Tüm yıl boyunca onca düğünün yapıldığı Ebensee'de iyi iş yapacağını ve doğal olarak da en azından iyi gelir sağlayacağını uman fotoğrafçıya bir tek kişi bile resim çektirmedi ve o da dükkânını kapatıp gene taşınmak zorunda kaldı. Dedikodunun aslı astarı yokmuş, aslında Traunkirchen'li fotoğrafçı Strössner tarafından çıkarılmış. Strössner şimdi de meslektaşının intihar ettiğini bildirdi, ama nasıl ettiği bilinmiyordu.

Schluemberger

Colmar/Selestadt'lı bir adamın yaşlılar yurduna gönderildiğini öğrendik Alsas'ta, çünkü ailesi onun artık seksen yaşına geldiğini söylüyordu, ayrıca kimlik belgeleri de bunu gösteriyordu, oysa kendisi hiç durmaksızın ancak altmış yaşına geldiğini ileri sürüyordu ki, ailesi artık bunu duymak dahi istemiyordu, bu yüzden de onu Colmar'daki yaşlılar yurduna yerleştirme düşüncesini gerçekleştirmek istediler. Gerçekten de adam gece gündüz bu savını ileri sürmüş, ayrıca başka nedenlerle de ailesinin yaşamını *cehenneme çevirmiş*. Yıllardan beri de yıkanmıyormuş ve hep çıplak ayak dolaşıyormuş ve zaman zaman tamamen çıplak olarak caddenin ortasına çıkmış, bütün bunlar onu tımarhaneye tıkmak için yeterli nedenlermiş, ama ailesi bunu yapmak istememiş. Böylece onu Colmar'a gönderme düşüncesine varmışlar. Büyük çabalarla Colmar'a geldiklerinde adam onu yaşlılar yurduna yerleştirecek olan rahibelerin elinden kaçmış ve ancak saatler sonra yeniden yakalanabilmiş. Rahibeler onu karşı koymadan yaşlılar yurduna girmeye ikna edebilmişler. Adı Schluemberger olarak verilen bu adam gece Colmar yaşlılar yurdunu ateşe vermiş ve orada kalan dört yüz yetmiş sekiz kişi yanarak ölmüş. Kendisi de.

Keşif

Ortler'in aşağısında Torino'lu bir sanayici yirmi iki yaşındaki oğlu için dünyaca ünlü bir mimara bir otel yaptırmış, bittiğinde yalnız İtalya'nın değil, her yerin en modern ve en pahalı oteli denmiş buna, on iki katlıymış ve gerçekten de bir buçuk yıllık bir inşaat süresi içinde bitmiş. O zamana kadar ulaşılmaz olan bu yöre, ki Alpler'in en dokunulmamış köşelerinden biriymiş, Torino'lu sanayicinin, İngiliz arkadaşlarıyla birlikte yaptığı bir dağ gezintisinde dikkatini çekmiş ve sanayici hemen buranın böylesi bir otel inşaatı için uygun olacağını düşünmüş, inşaat başlamadan önce oraya on dokuz kilometrelik bir yol yapmak gerekmiş. Bine yakın işçi bu inşaatta iş bulmuş. Otelin açılışından bir gün önce hırslı Torinolu'nun oğlu birdenbire Monza'daki yarış alanında kaza geçirip ölmüş, bunun üzerine açılış törenleri yapılamamış. Bahtsız baba oğlunun cenaze töreninde henüz bitmiş olan otele bir daha adımını atmamaya ve o günden sonra otel tam anlamıyla harap olana kadar dokunmamaya karar vermiş. Otelin işletilebilmesi için önceden işe alınan herkesin parasını ödemiş ve onları işten çıkarmış, otele giden yolu kapatmış ve öteki ucunda otelin yer aldığı vadinin tamamına girişi yasaklamış. Biz Ortler dağlarındaki bir gezinti sırasında Gomagoi'den çıkışta birdenbire otelle karşılaştık, o sırada tamamlanmasından bu yana üç yıl geçmişti ve şimdiden korkunç bir etki yapıyordu. Yıllarca süren kötü hava koşulları pencereleri çoktan bozmuş ve çatının büyük bölümünü koparıp atmıştı, hâlâ olağanüstü donanımlı olan mutfaktan oldukça büyük ağaçlar yükseliyordu, çam ağaçları olmalıydılar.

Mimozalar

Annemizin bir arkadaşı Hersek'e giderken, ki oradan Karadağ'a geçip birkaç hafta dinlenmek istiyordu, Cavtat'ta durmuş ve Dubrovnik'in karşısına düşen olağanüstü konumu ve Ivan Mestroviç'in mozolesiyle ünlü mezarlığına gitmişti. Bize anlattığı üzere mozolenin karşısında birdenbire mermer bir mezar taşının üzerinde kendisinin çok sevdiği, Viyana Operası-'nın bir zamanlar en tutulan solisti olan Tino Pattiera'nın adını keşfetmiş ve o anda en sevdiği solistin adı daha önceleri Ragusaveggia olan Cavtat asıllı olduğunu anımsamış. Solist Pattiera'nın öldüğünü bilmiyormuş. Çok üzülerek aşağıya, Cavtat'a inmiş ki orası mimozalarının görkemiyle de ünlüymüş ve Pattiera'nın mezarına koymak üzere bir mimoza buketiyle yeniden mezarlığa gelmiş. Karadağ gezisine doğal olarak gölge düşmüş Cavtat'ta yaşadıklarından ötürü ve başka açılardan da hüzünlü geçmiş. Viyana'ya geri döndüğünde solist Pattiera'nın birkaç gün sonra en sevdiği opera olan Tosca'da söyleyeceği haberini aldığındaki şaşkınlığı çok büyük olmalı. Gerçekten de Pattiera duyurulduğu gibi Tosca'da söylemiş ve annemizin arkadaşı solistin sesinin, tüm biletlerin satılıp tükendiği operada hâlâ eskisi kadar muhteşem oluşuna kendi kulaklarıyla tanık olmuş, solist Pattiera'nın henüz yaşarken doğum yeri olan Cavtat'ta kendisine mezar satın alıp o beyaz mermere adını da yazdırmış olduğunu bilemezmiş, ömrü boyunca büyük bir opera hayranı olan annemizin arkadaşını şaşkınlığa işte bu olay düşürmüş.

Ünlü Bir Dansçı

Maloja'da Paris Operası'nın vaktiyle çok ünlü olan bir dansçısıyla tanışmıştık, bir akşam tekerlekli bir sandalyede, kendisine yardım etmesi için birkaç yıllığına görevlendirdiği Castasegna'lı genç bir İtalyan tarafından otele getirilmişti. Dansçıdan öğrendiğimize göre, Béjart'ın sırf kendisi için koreografisini yaptığı Händel'in *Rafael*'inin prömiyerinde yığılıp kalmış ve o zamandan beri felçliymiş. Birdenbire, dedi dansçı, bilincimi kaybettim ve ancak iki gün sonra yerine geldi. Çok pahalı bir kunduz kürk içindeki dansçıya göre bu şanssızlığı büyük bir olasılıkla, onu dünyanın bütün büyük operalarına taşıyan kariyeri boyunca hep korktuğu gibi, dans sırasında atılacak adımların düzenindeki güçlüğü ilk kez düşünmüş olmasına bağlıydı. Dansçı, dans ederken asla dansı düşünmemeli, yalnızca dans etmeli, o kadar, dedi.

Vicdan Azabı

Yirmi yıl önce Varşova'da, insanların birbirleriyle en rahat biçimde sohbet edip yemek yiyebildikleri oyuncular kulübünde sürrealist olduğu söylenen ve Polonya'da çok iyi tanınan bir ressamın karısıyla tanışmıştım; kendisi diğerleri yanında Thomas Mann'ın *Sihirli Dağ*'ını da Lehçeye çevirmişti ve Polonya'nın en kültürlü kadınlarından biriydi. İlk sohbetimizin ancak sonuna doğru korkunç durumundan söz etti, yani kocasının Varşova'daki bir klinikte ölmekte olduğundan ve kendisinin bir yıldan beri ilk kez bu gece dışarı çıkıp bir topluluğa katıldığından. Birçok kez daha onunla bir araya gelerek Polonya ve Alman edebiyatı ile sanat üzerine de konuşma mutluluğuna eriştim. Doğal olarak politika üzerine de konuştum onunla ve Polonyalılara duyduğum hayranlığı tekrar tekrar dile getirdim. Aradan on yıl geçtikten sonra yeniden Varşova'ya gittiğimde doğal olarak onu hemen aradım. Ama hemen kapı ağzında beni kocasının ölüm döşeğinde yattığı haberiyle karşıladı, bunun üzerine ben onun delirdiğini sandım. Ama gerçekten de on yıl önce ilk kocası ölünce yeniden evlenmişti ve şimdi de ikinci kocası tıpkı ilk kocası gibi aynı klinikte ve de aynı hastalıktan, ki bunu bana hemen söylemedi, yatmaktaydı. Ben doğal olarak onu hemen oyuncular kulübüne davet ettim ve o gene bir yıldır dışarıya çıkıp bir topluluğa katılmadığını anlattı ve doğal olarak oyuncular kulübüne de gelmemişti. Aradan bir on yıl daha geçtikten sonra Varşova'da bulunduğum şu sırada, burada kaldığım tüm süre içinde onu sürekli özlememe ve doğal olarak da vicdan azabı çekmeme rağmen artık onu aramadım.

Unutmak

Birçok kez kaldığım Varşova'daki Saski oteline hep en ilginç yabancılar gelir ve ben de bu yüzden her zaman hayal kırıklığına uğradığım *Bristol* ya da *Europejski*'de değil , ama hep *Saski* otelinde kalırım. Bir akşam saat gece yarısına geliyordu ki tek başıma alt salonda oturduğum sırada bir bey masama oturdu ve şunları anlattı: Aşağı yukarı iki saat önce Vilanov'a gitmek üzere otelden çıkıp bir otobüse binmekmiş niyeti, orada kraliyet sarayı yakınında bir iş ortağı ile sözleşmişmiş, taksilerden nefret edermiş ve bu yüzden, daha ucuz olduğundan değil, her zaman otobüse binermiş. Bu arada anlattığına göre de Polonya'daki otobüsler dünyanın en rahat olanlarıymış ve ne kadar yolcu binerse binsin, içlerindeki hava hep tertemizmiş. Zaten Polonya'yı da hiçbir ülkeyi sevmediği kadar çok severmiş, ki bunu anlıyorum, benim için de Avrupa'da başka hiçbir ülke daha sevilesi değil. Adam Slezya doğumluydu, ama Kanada pasaportu vardı ve sanırım her zaman Almanca ve İngilizceyi karıştırarak konuşuyordu ki ben bu konuşma tarzını her zaman çekici ve canlı bulmuşumdur. Ama yabancı, o gece Saski otelinden çıkıp durağa gittiğinde birdenbire sokakta *ne* aradığını unutmuş ve bunun üzerine Saski oteline geri dönmüş. Otelden *neden* çıkıp durağa gittiğini hiç hatırlamadığı için de, artık Saski otelinde sakinleşememiş ve Saski otelinden dışarı çıkıp tam iki saat Saski oteli çevresinde dolaşmış. Aşağı yukarı on dakika önce Vilanov'a gitmek ve orada adı geçen iş ortağı ile

buluşmak istediği aklına gelmiş. Ama artık Vilanov'a gitmek için geç olmuş ve otele geri dönüp salona oturarak bir bardak viski içmeye karar vermiş. Bu olayın onu çok heyecanlandırdığını söyleyip iki bardak viski ısmarladı, biri kendisi biri de benim için.

Piccadillycircus

Kuzenimin kısa süre önce Londra'da bulunan bir iş arkadaşı ona, Londra'da kalışı sırasında akşam saat onla on bir arası Piccadillycircus'ta nereye gittiğine bakmadan bir metroya atlayıp son durağa kadar gitme düşüncesine kapıldığını anlatmış, ki bunu çok sık yaparmış, çünkü anımsadığı kadarıyla dünyada hiçbir şeyden Londra metrosundan etkilendiği kadar etkilenmemişmiş, bu metro dünyadaki hiçbir metroyla karşılaştırılamazmış, hele Paris metrosuyla asla, ilk bindiğinde bu metro onu öylesine bir düş kırıklığına uğratmış ki, bir daha asla Paris kentine ayak basmamaya karar vermiş. Bu iş arkadaşı Londra'ya varır varmaz herhangi bir metroya biner, onunla mümkün olduğu kadar dolaşırmış, gerçekten de Londra'daki bütün metro hatlarında o kadar sık gidip gelmiş ki, artık kaç defa bindiğini bile bilmiyormuş. O sözü geçen günde de birkaç kez metroya binmişmiş, ama akşam saat ondan sonra bile henüz bu işe doymamışmış. Ama şimdi, bu metro hayranının kuzenime anlattığına göre, beklediği metro gelip otomatik kapılar açıldığında, kapılara yapışmış olan metro yolcuları tamamen katılaşmış ve ölmüş olarak vagonlardan dışarıya dökülmüşler ve diğer yolcular da aynı biçimde katılaşmış ve ölü olarak metroda ayakta durmakta ya da oturmaktalarmış. Peronda tek başına bekleyen kişinin kendisi olduğunu dehşetle algılayınca, koşarak Piccadillycircus'a çıkmış. Yukarıda metro görevlilerine yaşadıklarını anlattığı zamansa onlar başlarını sallamakla yetinmişler. Sonra Knightbrigde'e gitmiş dinlenmek için. O günden sonra artık metroya binmiyormuş.

Artırma

Mahkeme başkanı, Wels yerel mahkemesinde, daha önce kırk sekiz kez ceza almış bir kadının, *şimdiye kadar bilinen bu son davasının* daha başında *mahkemece tanınan hırsız yaşlı* olduğunu belirtmiş Wels gazetesinin yazdığına göre, bu kez kısa süre önce ölen bir opera seyircisinden, sahibinin işine hiç yaramayan bir dürbün çalmakla suçlanmaktaymış, meğer bu kadın yıllardır yürüme özürlüymüş ve operaya gitmiyormuş, bu yüzden de dürbünü artık kullanmıyormuş ve gerçekten de unutmuşmuş mahkemede ortaya çıktığı üzere. Hırsız kadın kendisine verilen üç aylık hapis cezasını altı ay daha uzatmak için, karar mahkeme başkanı tarafından okunur okunmaz ona bir tokat atmış. Meğer kadın en az dokuz aylık bir ceza bekliyormuş, çünkü artık özgür olmaya dayanamıyormuş.

Kadın Çukuru

Sorunları hakkında aydınlanmak ve de başka yerlerde olduğundan daha iyi sohbet etmek istediğimizde odun işçileriyle sık sık buluştuğumuz Aurachtal'daki *Zur Wies* lokantasında dokuzyüzelliüçte Noel'den önce sessizliği ile hemen ilgimizi çeken bir adam belirdi. Daha önce hiç görmediğimiz bu kişinin köy kökenli olduğunu lokantaya oturup şapkasını kafasından çıkartmadığında hemen anlamıştık. Otuz yaşlarında olan bu adamın burada ne aradığını kestirememiştik, burada yaşayan akrabalarını ziyarete de gelmemişti, bu iş için bize göre yeterince iyi giyimli değildi, giysisi eskimişti ve de birçok yerinden yırtılmıştı. Bir kez meraklanınca masamıza oturmasını ve sohbetimize katılmasını önerdik, o da yanımıza oturdu, biz de ona bir bira getirttik. Ancak saatler ilerlediğinde adam bir kadın aradığını, bizim ona uygun birini tanıyıp tanımadığımızı, böyle birinin nerede bulunabileceğini sordu. Keyfimiz yerinde olduğundan bir şaka yaparak onu gece yarısına doğru Kadın Çukuru diye anılan yere yolladık, oradan küçük, ama zaman zaman her şeyi sürükleyip götüren bir nehir fışkırır ve güneş oraya asla ulaşmaz. Kadın Çukuru'nda elli yaşlarında, bacakları ve kolları tamamen sakat, ama aşırı hayvan sevgisi ve insanlara yakınlığı yüzünden çok takdir edilen bir kadın otururdu. Adam on yıl Kadın Çukuru'ndan dışarı çıkmadı bir daha, on yıl sonra ilk kez yaşlı kadınla Reindlmühle'nin küçük kilisesinde evlenmek amacıyla çıktı. Düğünlerinden sonra ikisi bir on yıl daha Kadın Çukuru'nda kayboldular. Mutlu oldukları söyleniyor.

Panterler

Polonyalı hayvan terbiyecileri hata yapmamalarıyla ünlüdür. Şimdi ise Polonyalı bir hayvan terbiyecisinin hata yaptığı bir olay ortaya çıktı. Daha önce Krone ve Sarassani sirklerinde izlenmiş olan hayvan terbiyecisi Lutoslawsky memleketi olan Krakau'da ünlü panter numarasını sunduktan sonra ilk sırada oturan Krakau belediye başkanını davet edip ona panter numarasını yapmayı önermiş, bu numaranın doruk noktasında en becerikli panter bir ateş çemberinin içinden atlıyormuş. Bu öldürücü gösteriyi şimdiye kadar davet ettiği herkesin reddetmesine doğal olarak alışık olan Lutoslawsky her kezinde panter numarasını sona erdirir ve ondan sonra gelen konuşan eşek numarasına geçermiş. Ama Krakau belediye başkanı herkesi şaşırtarak ve hayvan terbiyecisini dehşete düşürerek daveti kabul etmiş ve panter kafesinin içine girip Lutoslawsky'den terbiyeci sopasını istemiş, Lutoslawsky sırtı parmaklığa dayalı olarak sahneyi izlerken o, Lutoslawsky'nin yaptığı aynı panter numarasını gerçekleştirmiş. Seyirci numaranın Krakau belediye başkanı tarafından yapıldığında Lutoslawsky'ninkinden çok daha heyecan verici ve çok daha sanatsal olduğu izlenimini edinmiş ve belediye başkanını hayranlıkla, hep anlatıldığına göre *alkış yağmuruna tutmuş,* Lutoslawsky'i ise ıslıklamış. Birdenbire, o ana kadar taburelerinin üzerinde sessizce oturmakta olan panterler bu alkış içinde Lutoslawsky'e saldırıp onu, dehşete düşmüş olan seyircinin gözü önünde paramparça etmişler. Kendisini emniyete alabilen belediye başkanına panterlerin nasıl olup da dokunmadığını soruyor Polonya gazeteleri.

Yanlış Söylendi

Belçika'daki Brugge kentinde bundan iki yüz yıl önce, tüm kraliyet erkânının önünde, Brugge katedralindeki bir ayinde bir sesi yanlış çıkarttığı için, korodaki dokuz yaşındaki bir çocuğun kafası uçurulmuş. Çünkü korodaki çocuğun yanlış çıkardığı ses yüzünden kraliçe bayılmışmış ve ölümüne kadar da bu baygınlıktan kurtulamamış. Kral bir söz verip, kraliçe bir daha kendine gelemezse yalnız bu suçlu koro çocuğunu değil, diğer tüm Brugge'lü koro çocuklarının ve katedralin orgcusunun da başını uçurtacağını söylemiş, bunu da yapmış kraliçe baygın durumdan çıkamayıp ölünce. Bundan sonra yüz yıllarca Brugge'de müzikli ayinler duyulmamış.

Göçmen

Göçmen diye anılan, eski bir çiftçi, çiftliğini oğluna devrettikten sonra on bir yıldır tek başına eski bir depo binasının toprakla bir hizadaki bölümünde, Yukarı Avusturya'nın Breitenschützing denilen yöresinde yaşarken, ki nerdeyse tüm sonbahar ve tüm kış üzerine çöküp kalan kalın sis tabakası buranın birçok yerlisini delirtmiş, ona emekli maaşını vermek isteyen bir postacı tarafından ölü bulunmuş. Göçmen gaziymiş, İkinci Dünya Savaşı'nda Kafkasya'da sağ bacağını yitirmiş ve düşman karşısında gösterdiği cesaret için birinci derece madalyayı almışmış, kavgalı olduğu oğlu ve gelini tarafından aylardan beri yalnız bırakılmış ve baba ve kayınpeder olan bu adama bunlar artık odun da vermediklerinden adam, donmamak için en sonunda jandarmanın saptadığına göre tahta bacağını ocağa atmış, ama buna rağmen ateş iyice yanıp söndüğünde donarak ölmüş. Oğlu ve gelini hakkında dava açılmış.

Besleme

Geçen hafta, Viyana'ya geri dönmek zorunda olduğumuz için bindiğimiz hızlı trenimizin önüne arka arkaya beş ineğin atladığını ve tamamen paramparça olduklarını gördük. Tren personeli ve hatta sivri uçlu bir kazmayla koşarak gelen makinist tarafından raylar temizlendikten ve aşağı yukarı kırk dakika durduktan sonra tren gene yola koyuldu. Pencereden baktığımda, gün batımındaki bir çiftliğe doğru bağırarak koşan beslemeyi gördüm.

Çamaşırcı

Wels'teki falcı Gruber, karısının bu yıl bitmeden öleceğini söylediği nakliyeci tarafından öldürüldü. Nakliyeci, ilerde oturacağı yeri göstermek bahanesiyle Gruber'i Lichtenau'daki yeni bir binaya getirip öldürdü ve kendi elleriyle artık kullanılmadığı söylenen bir bodrum girişine duvar örüp gömdü. Nakliyeci mahkemede, karısı Noel'den sonra da yaşarsa Gruber'i öldürmeye daha Mart ayında karar verdiğini itiraf etti. Stefani günüyle yılbaşı arasında Gruber ona bir saatliğine uğrayıp onunla yeni yıl için kadeh tokuşturmalı ve yeni yaptığı binadaki düzenlemeler hakkında görüşlerini belirtmeliymiş. Gruber saf, nakliyeci hilebaz olarak nitelendi. Viyanalı ünlü adli tıpçı Breitenegger, Gruber'in ölüm anını, aradan sekiz hafta geçtikten sonra bile dakikası dakikasına saptayabildi. Nakliyeci yıllardır Leondinger'li bir çamaşırcı kadınla ilişkideymiş.

Loden Palto

Traun ırmağının Steirermühl yakınlarına sürükleyip getirdiği bir loden palto, bugünden iki buçuk yıl önce olmuş bir felaketin ortaya çıkarılmasını gene de sağlayamadı. Loden paltonun Irsiegler adlı bir çimento işçisinin loden paltosu olduğu kuşkuya yer bırakmayacak biçimde saptandı. Irsiegler bugüne kadar ailesi tarafından umutsuzca arandı, çünkü o babasının dokuz yüz kırk beşte, yani savaşın sonunda, ailenin umut bağladığı ve Irsiegler'in ancak dokuzyüzyetmişdört yılının yıl başında çıkartması gereken altın para hazinesini nereye sakladığını bilen tek kişiydi, çünkü babası ondan, gerçek kaynağının ne olduğu bilinmeyen hazineyi yetmişdördün yılbaşından önce çıkartmayacağına dair söz almıştı. Irsiegler ıslak loden paltosunun bulunduğu yerin hemen alt tarafında ölü bulunmuştu. Birkaç hafta suda kalmış olmalıydı. Geri kalan zamanda, yani nerdeyse iki buçuk yıla yakın bir sürede nerede olduğu bilinmiyordu. O zamanlar Irsiegler Anschütz lokantasına bir bira içmeye gitmiş ve bir daha geri dönmemişti.

Kâğıt İşçisi

Kâğıt işçisi Filzmoser, kendisi gibi Steirermühl kâğıt fabrikasında kâğıt işçisi olan komşusu Nöstlinger'i, mahkemede verdiği ifadeye göre *yanlışlıkla* vurmuş. Peiskamer ormanı diye anılan yerin alt fundalıklarından birdenbire fırlayan bir sülüne ateş etmişmiş, ama sülüne değil yirmi beş yıldır birlikte ava gittiği Nöstlinger'e isabet ettirmiş. Nöstlinger'le Filzmoser'i ömür boyu süren bir arkadaşlık birbirlerine bağlıyormuş. Tanıklar mahkemede, Nöstlinger'in evine bir ilave yapmak için kredi alıp bu ilavenin inşaatına hemen başladığı andan sonra ikisinin birbiriyle konuşmadığını söylemişler. Çünkü Filzmoser'in Linz'deki aynı yere yaptığı kredi başvurusu reddedilmişmiş. Traun civarında birçok erkeğin avlanma ruhsatına yalnızca cinayet işlemek amacıyla başvurduğu bilinir.

Sınır Taşı

Evli bir çiftin akşama doğru Traunkirchen'den Rindbach yönüne yaptıkları motor gezintisinden, aşağı yukarı dört saat sonra yalnızca erkek geri dönmüş, salı akşamı saat dokuza doğru büyük bir heyecan içinde herkesin tanıdığı balıkçı Moser'e başvurarak, birden çıkan fırtınada, Traun gölünde karısının artık sayıları iyice azalmış olan eski şatlardan olan motordan fırlayarak sulara kapıldığını ve boğulduğunu bildirmiş. Onu kurtarmak için her şeyi denemişmiş. Karısı birdenbire batmış. Nihayet o da kendi yaşamını düşünmek zorunda kalarak geri dönmüş ve büyük güçlükle kıyıya yanaşabilmiş. Ertesi gün yapılan arama sonuçsuz kalmış. Adam, üç gün sonra, artık hiçbir umut kalmadığında, bölgenin rahibi olan tek kilisesinde dua ettirmiş ve bir yıl sonra aynı kilisenin göle bakan duvarına siyah bir mermer levha koydurmuş boğulan karısının anısına. Bundan kısa süre sonra evlenmiş. Yıl dokuzyüzyetmişüçmüş. İki yıl sonra dalgıçlar Traunstein'da gölün dibinde bir ceset bulmuşlar, hava uygun olduğundan çıkarıp karaya getirmişler, cesedin boynunda bir halat, bu halatın ucunda da Altmünster yöresinden bir sınır taşı bağlıymış. Ceset boğulduğu varsayılan kadına aitmiş.

İki Erkek Kardeş

İki erkek kardeş yaşamlarında doğal olarak yeteneklerine uygun bir gelişme göstermişler ve zıt yollara gidip zamanla birbirlerinden tamamen kopmuşlar. Biz her ikisini de sevdik ve onlarca yıl gerçekten dikkatle , birinin felsefede, diğerinin ticaretteki yeteneklerini izledik ve hep belirli zamanlarda bu yeteneklerinin çekiciliğine kapıldık, ama sonra tiksindik, bir birinin felsefe yeteneğinden, bir ötekinin ticari yeteneğinden. Hepimiz otuzumuzu geçtiğimizde, birdenbire ilişkimizin içtenliğinin yeniden kurulamayacağını kavrayıp ikisinden de uzaklaştık. Sonunda eski arkadaşlarımızın önemini ve ünlerini duyduk ve özellikle de bu önemin ve ünün onları birbirinden ayırdığını ve her ikisini de zamanla bir başlarına bıraktığını öğrendik. Biri gerçekten sırf felsefesi, diğeri de sırf ticareti uğruna varlığını sürdürüyordu. Biri öldüğünde akrabaları kendisinin *ölümüne çalıştığını* söyledi. Bir yıl sonra diğeri de öldüğünde onun *ölümüne okuduğu* söylendi. Onlar yaşamlarının en kritik anında birbirlerinden ayrılmışlar ve her biri kendi yoluna devam etmişti, ki bu yol birbirine zıt olabilirdi ancak ve her biri o yolda tutarlı biçimde ölüme gitmişti.

Doğal

Irresberg'li bir orman işçisinin cenazesinde, ki onunla üç gün önce lokantada birlikte oturmuş ve ondan çevremiz ve insanları hakkında daha önce hiç kimseden öğrenemediğimiz onca şeyi öğrenmiştik, doğal olarak diğerlerinin cenazesinde olduğundan daha düşünceliydik. Böylesine yalın bir insandan, yalın değil, tam tersine karmaşık olduklarını düşündüğümüz insanların ortaya koyduğu bağlantılardan daha fazlasının, hem de daha karmaşık olanların gün yüzüne çıkabilmiş olması çok şaşırtıcıydı. On yıllardan bu yana tanıdığımız ve dostça bağlı olduğumuz tüm orman işçileri gibi bu orman işçisi de bu onlarca yıl içinde hiçbir zaman o lokantadaki son gecesi olacak gecede olduğu kadar açıkça konuşmamıştı, anlattıkları bize birdenbire başka bir ülkeyi ve başka insanları işaret ediyordu ki, onlardı özgün olanlar. Adam birkaç saat kendisini ve gerçek dünyayı açıklamıştı, açıklamalarını bize iyice aktardıktan sonra gene susmuştu, bizim kanımıza göre uygun gördüğü bir anda. Eve giderken ise Aurach'a düşmüş ve boğulmuştu. Okul çocukları bulmuşlardı onu. Okul müdürü mezarı başında kısa bir konuşma yaptı ve dostu orman işçisinin *doğal* bir insan olduğunu söyledi.

Dev

Elixhausen mezarlığında işçiler ölen bir peynirhane sahibi için mezar kazmakla görevlendirildiklerinde yalnızca dörtte üç metre derinliğe ulaştıklarında iki metre yetmiş dört santim uzunluğunda olması gereken ve olasılıkla yüz elli yıl önce gömülmüş olan bir insanın iskeletini çıkarmışlar. Elixhausen'de anımsanabildiği kadarıyla hep çok kısa boylu insanlar yaşamış.

Doğa Tarihi

Salzburg'lu doğa tarihi profesörü, bir öğrenci tarafından ileri sürüldüğüne göre, ortada hiçbir neden yokken kendisine tokat atmasını, bozulmuş olan özgüvenine bağlamış, öğrenci doktorların da söylediğine göre bundan sonra ömür boyu işitemeyecekmiş. Öğrencinin bir yol yapım ustası olan babası oğlunu Viyana'ya teknik üniversiteye göndermeyi ve onun ünlü bir mimar olmasını düşlemekte olduğundan, tanıdığı yeminli bir muhasebeciye, oğlunun, babası tarafından saptanan kariyeri, raporda yazdığı gibi, düzenli bir şekilde ve gerçekten başarıyla sürdürüp amacına ulaşsaydı, atmış beş yaşına kadar kazanabileceği parayı hesaplattırmış ve doğa tarihi profesöründen tam olarak bu meblağı istemiş. Bu iki yüz otuz milyon şilin olarak hesaplanan ve kabul edilip ödenmesi gereken tutar, doğa tarihi profesörü tarafından tokatla sağır edilen ve üç gün önce ünlü Liechtenstein kaya yarığına düşen oğlanın babasının görevlendirdiği uzmana göre asgari tutarmış. Davadan vazgeçilmiş. Doğa tarihi profesörüne, öğrenciye şiddet kullanmak yasak olduğu için, birkaç aydır işten el çektirilmiş. Kendi davası ile ilgili olarak seçilen jüriye dayak cezasının çoktan kalktığını *unuttuğunu* söylemiş.

Meclis Soruşturması

Bir yıl önce Salzburg'da kendini öldüren öğrencilerin, yani ya Salzburg dağlarından birinden kendini aşağıya atan ya da Salzach'a dalanların sayısının geçen yıla göre iki misli artmış olduğu mecliste dile getirildiğinde, meclisteki milletvekillerinden biri Salzburg'da intihar eden öğrencilerin burjuva kesiminden olmalarının dikkati çektiğini söylemiş. Bilindiği üzere Salzburg, intihar eden öğrenci sayısı dünyada en yüksek olan kent. Bir kentin güzelliği ne kadar yüksek olursa, oradaki intihar oranı da o derece yüksek oluyor demiş milletvekili, yani şimdiye kadar algılandığı üzere tam tersi değil. Sorun, Salzburg'daki öğrenci intiharlarının, ki en önemli sorun durumuna gelmiş ve bu işe şaşıran tüm dünyada konuşulur olmuş, resmi makamlar tarafından nasıl ele alınacağı imiş. Bu sosyalist milletvekili şimdi, belediyede görevli bir bahçe işçisinin on dört yaşındaki oğlunun geçen hafta kendisini Humboldt terası diye anılan yerden aşağıya atması ve tamamen parçalanmasından sonra, bu olayın işçi sınıfının artık burjuvalığa yükseldiğini ispat edip etmediğini ve olasıdır ki çoktan beri, her ne kadar resmen değilse de, burjuvaziden sayılıp sayılmayacağını soruyormuş.

İki Not

Salzburg'daki üniversite kütüphanesinde büyük okuma salonundaki büyük avizeye kütüphaneci kendini astı, çünkü bıraktığı nota göre yirmi iki yıllık hizmetten sonra birdenbire artık, ona göre şimdiye kadar yalnızca felaket yaymak için yazılmış olan tüm bu kitapları düzenlemeye ve ödünç vermeye dayanamıyordu. Bu bana büyükbabamın Henndorf yakınındaki Altentann'da bölge av korucusu olan ve insanların mutsuzluğuna artık dayanamayarak Zifanken tepesinde kendini vuran kardeşini anımsattı. O da farkına vardığı bu durumu bir nota yazıp bırakmıştı.

Umutsuz Sevgi

Coğrafya profesörü Pittioni, bunca yıl lisede ders verdikten ve öğrencileri tarafından kendisine azap çektirildikten sonra gittiği tatilden bir daha geri dönmemişti. Görünüşte Humboldt'un yazılarını araştırmak ve dinlenmek için gittiği Hüttschlag'da yalnızca *birkaç gün için dinleneceği odada* kendisini asmıştı. Vasiyetnamesinde sahip olduğu her şeyi öğrencilerine bırakıyordu. Kendisi için olası tek tutarlı sona vardıktan sonra, şimdi öğrencilerinin, kendisinin onlardan nefret etmediğine inanmalarını istediğini yazıyordu vasiyetnamede. Tam tersine, onlara duyduğu sevgiyi, her ne kadar çabaladıysa da, onlar kabul etmemişlerdi. Her ne nedenle olursa olsun onlardan özür diliyordu.

Seyahat Acentası

Pontebba'da yörenin yarısını yıkıntı altına gömen bir toprak kaymasından yirmi iki yıl sonra, toprak kayması sırasında tamamen dolu olan bir otobüs ortaya çıkarılmış. Gazetelerin yazdığına göre otobüstekiler hâlâ bozulmadan yerlerinde oturmaktaymış ve hepsinin boynunda üzerinde gidecekleri yer olan *Münih* yazılı ufak mavi bir kâğıt parçası asılıymış. Saptandığı üzere o zamanlar Münih'te bir ikona sergisi yapılmaktaymış ve Pontebba'dan da bir ikona sergilenmekteymiş.

Gerçek Aşk

Garda gölündeki Riva'da villası olan ve babasından kalan servetin faiziyle çok iyi yaşamakta olan bir İtalyan *La Stampa*'nın yazdığına göre son on iki yıldır bir vitrin mankeniyle yaşıyormuş. Riva sakinleri, havanın ılık olduğu akşamlarda, söylendiğine göre sanat tarihi okumuş olan İtalyan'ın, bu vitrin mankeniyle birlikte villasının yakınındaki üzeri camdan bir kubbeyle örtülü lüks teknesine binip göle açıldığını izlediklerini anlatmışlar. Bir keresinde, yıllar önce Desencano'da çıkan bir gazeteye gönderilen okuyucu mektubunda ahlaksızlıkla suçlandığında yetkili evlendirme dairesine başvurarak vitrin mankeniyle evlenme başvurusunda bulunmuş, ama bu isteği reddedilmiş. Kilise de onun vitrin mankeniyle evlenmesine izin vermemiş. Kışları düzenli olarak Aralık ortalarına doğru Garda gölünden ayrılıyor ve Paris'te bir vitrinde tanıştığı sevgilisiyle Sicilya'ya gidip Taormina'daki ünlü otel Timeo'ya yerleşiyormuş soğuktan kaçmak için, tüm savların tersine, soğuk her yıl Aralık ayının ortalarından sonra Garda gölünde de çekilmez oluyormuş.

Olanaksız

Oyunları tüm büyük tiyatrolarda sahneye konan bir tiyatro yazarı bu gösterilerin hiçbirine gitmemeyi ilke edinmiş ve geçen yıllar içinde gittikçe daha büyük başarı kazandığı halde yıllarca bu ilkeye bağlı kalabilmiş. Tiyatro yöneticilerinin gösterilerini görmesi için yaptıkları tüm davetleri kesinlikle reddetmiş, bu konudaki ısrarlara çoğunlukla cevap bile vermemiş. Ayrıca tiyatro müdürlerinden hiçbir şeyden nefret etmediği kadar nefret edermiş. Günün birinde bu ilkesini bozup Düsseldorf'a gitmiş, oradaki o zamanlar en iyi olarak bilinen tiyatroda, ki bu Düsseldorf tiyatrosunun gerçekten de Almanya'nın birinci tiyatrosu olduğu anlamını taşımaz, sahneye konmakta olan kendisinin yazdığı son oyunu, ama oyunun prömiyerini değil üçüncü ya da dördüncü kez sahnelenişi olan gösteriyi izlemiş. Düsseldorf'lu oyuncuların oyununu ne hale soktuklarını gördükten sonra, bu işe yetkili Düsseldorf mahkemesine başvurup dava açmış, ama dava henüz başlamadan yazarı Bielefeld yakınlarındaki Bethel akıl hastanesine sürüklemiş. Yazar Düsseldorf tiyatrosu müdürünü, oyunuyla ilgili her şeyi geri vermesini isteyerek mahkemeye vermiş, dava dilekçesi oyunla her ne biçimde olursa olsun ilişkisi olan herkesin her şeyi geri vermesi anlamını taşıyormuş. Doğal olarak bu arada oyununu seyretmiş olan, sayıları nerdeyse beş bini bulan insanın da gördüklerini geri vermeleri gerekiyormuş.

Duyarlılık

Bir tımarhanenin müdürü olduğu halde tiyatro müdürü olduğunu söyleyip oyuncuların yerine doldurduğu delileri bütün yıl boyunca çaresiz seyircilerin karşısına çıkaran tiyatro müdürü yüzünden Bochum Tiyatrosu'ndan mahkemede sürekli Bochum Tımarhanesi olarak bahseden bir başka oyun yazarı da, tiyatro sahnesinde seyircilerin onuruyla oynandığını ileri sürüp hakkında davacı olan seyirciye, başarısız olan meslektaşları yanında kendisinin bu kadar başarılı olmasının nedeninin komedilerini tragedya, tragedyalarını da hep komedi olarak sunma namusluluğunu göstermesi olduğunu söylemiş. Bir keresinde bir tragedyayı gerçekten tragedya olarak göstermeye kalktığında büyük bir başarısızlığa uğramış. O zamandan bu yana prensibine bağlı kalarak komediyi tragedya, tragedyayı da komedi olarak sunmaktaymış ve başarısını her zaman garantiliyormuş. Bu arada o derece ünlü olmuş ki, ne isterse yapabiliyormuş, kendisini mahkemeye çağıran kırılgan seyirciyi ve tüm dünyadaki sayıları milyonları bulan tüm seyircileri darkafalılıkla suçladığı halde mahkeme tarafından beraat ettirilmiş. Davadan sonra tiyatro yazarı mahkemenin kendisini beraat ettirmesinin nedeni olarak mahkeme başkanının tiyatro ve tiyatro ile ilgili her şeyden dünyada hiçbir şeyden nefret etmediği kadar nefret etmesini göstermiş, ki tiyatro yazarı bunu çok iyi anlayabiliyormuş, çünkü kendisi de bu konuda duyarlıymış.

Dikkafalı Bir Yazar

Tek bir oyun yazmış olan bir yazar, kendi kanısına göre dünyanın en iyi tiyatrosunda ve gene kendi kanısına göre dünyanın en iyi yönetmeni tarafından ve gene kendi kanısına göre dünyanın en iyi oyuncuları tarafından bir kez olmak üzere sahnelenmesine izin verdiği oyununun ilk gecesinde, perde açılmadan önce kendisi için en uygun olan, ama seyirci tarafından asla görülmeyen balkondaki bir yere oturmuş ve bu amaçla kendisi için İsviçre firması Vetterli tarafından yapılmış olan makineli tüfeğin tetiğini çekmiş ve kendi kanısına göre yanlış yerde gülen her bir seyircinin kafasına öldürücü bir kurşun sıkmıştı. Gösterinin sonunda onun tarafından vurulan, yani yalnızca ölü seyirciler oturmaktaydı tiyatroda. Oyuncular ve tiyatronun müdürü tüm gösteri boyunca bu dikkafalı yazardan ve onun neden olduğu olaydan bir an bile tedirgin olmamışlardı.

Gerçekleşmeyen İstek

Atzbach'ta bir kadını kocası, onun kanısına göre yanmakta olan evden yanlış çocuğu kurtardığı için döverek öldürmüş. Kocanın kendisi için özel şeyler planladığı sekiz yaşındaki oğlanı değil, kocasının sevmediği kızı kurtarmış meğer kadın. Wels yerel mahkemesine çıkartılıp yangında tamamen yanan oğluyla yapmak istediği şeyin ne olduğu sorulduğunda adam, bir anarşist, diktatörlükleri ve dolayısıyla devleti yok edecek bir katliamcı yapacaktım onu demiş.

Soğukkanlı Olmak

Linzer Tagblatt'ın yazdığına göre Rutzenmoos'ta üç yaşında bir oğlan çocuğunu azgın bir boğanın elinden kurtaran adam soğukkanlılığını kanıtlamış. Onlarca yıldan bu yana binlerce işçiye iş veren ve tüm yörede durmadan sosyal amaçlı davranış örnekleriyle dikkat çeken, çocuk yuvaları ve hastaneler kuran, yaşlılar yurdu ve akıl hastanelerine para yardımında bulunan Hatschek firmasında çimento işçisi olarak çalışan adam, boğanın dikkatini kıpkırmızı bir örme kazakla çocuktan başka yöne çekmiş. Çocuk kalkıp kaçabilmiş, boğaysa adama saldırıp onu öylesine yaralamış ki adam ertesi gün Hatschek firması tarafından vakıf olarak kurulan Vöcklabruck kaza kliniğinde ölmüş. *Linzer Tagblatt* Rutzenmoos'lu çimento işçisinin karısının ona Noel armağını olarak ördüğü kırmızı kazağı tam da boğanın çocuğa saldırdığı ve bu kırmızı kazakla boğanın ilgisini çocuktan *kaçırarak* kendi üzerine *çektiği* anda taşıyor oluşunun mutlu bir rastlantı olduğundan söz ediyor. Çimento işçisinin cenazesine yüzlerce iş arkadaşı ve doğal olarak bu gibi olaylarda olduğu üzere tüm Hatschek firması yöneticileri katılmış. Bu yörede olmayan tiyatroyla tiyatronun durmadan yinelenen prömiyerlerinin yerini alan bu gibi cenazelere seve seve katılan tüm yöre halkı da oradaymış. *Linzer Tagblatt* bugün Rutzenmoos'lu çocuğun resmini ve onu kurtaran Rutzenmoos'lu adamın resmini, çocuğun kurtarıcısının karısının resmini ve kadının kocasına Noel'de ördüğü kırmızı kazağın resmini ve olayın geç-

tiği yerin resmini ve Rutzenmoos'lu çimento işçisinin, ilgisini Rutzenmoos'lu çocuktan *kaçırarak*, Rutzenmoos'lu çimento işçisi olan kendi üzerine *çektiği* boğanın resmini yayımladı. Kızgın boğa *Linzer Tagblatt*'ın yazdığına göre kesilmiş.

Ek Kazanç

Onlarca yıldan bu yana en iyi kalpli ve en çalışkan ve en uyumlu kişi olarak bildiğimiz bir komşumuzun katil oluşu bizi dehşete düşürdü. Vorchdorf'ta yerleşik bir çinko dökümhanesinde işçibaşı olarak çalışan ve her gün sabah saat altıda işe gitmek için evden çıkan ve akşam saat altıda Vorchdorf'tan akşamı karısı ve iki çocuğu ile geçirmek üzere geri dönen ve on yaşından beri doğal olarak bünyesinde bulunduğu itfaiyenin de, tıpkı kendisini sık sık, doğal olarak ücret ödemeden, kilisedeki tamir işleri için çağırabilen papaz gibi, her zaman övgüyle söz ettiği bu adam, birkaç gün önce, Vorchdorf yakınlarında oturan ve her tarafta tanınıp sevilen şifa dağıtıcı bir kadını, ana caddedeki evinde öldürmüştü, çünkü kadının zaman içinde müşterilerinden kazandığı paraları bir odada sakladığını düşünmüş, kadın da kendisini burada suç üstü yakalamıştı. Bizim komşu jandarmaya, çinko dökümhanesi ona çok az para verdiği için ek bir kazanç elde etmek istediğini söylemişti.

Silo

Savaşın sonunda Alman askerleri Ziehberg'deki Steinbach'ta bulunan ve kapatılmış olan bir çimento silosunda yaşıyorlardı. Amerikalılar gelmeden önce silodan çekildiler ve siloyu dışardan kilitlediler. Bugünlerde silonun sahibi bunca yıl terk edilmiş olan siloyu yıkıp arsanın üzerine domuz çiftliği kurmak niyetiyle bu arada iyice pas tutmuş olan silo kapısını ağır bir balyozla açtığında dehşet verici bir şeyle karşılaştı. Silo da kapının hemen arkasında tamamen çürümüş, üzerlerinde hâlâ Alman üniforması pantolonu ve Wehrmacht gömleği denilen gömlek bulunan iki insan bedeni yatmaktaydı. Çiftçi bunların savaş sonrası siloda kalan ve sonradan yok olan Alman askerlerinin arkadaşları olmaları gerektiğini düşünmüş. Yetkili makamlar hemen siloda ölenlerin yakınlarına haber vermeyi denemişler. Otuz iki yıl geçmiş olmasına rağmen siloda bulunan bu iki kişinin evrakları aynen durmaktaymış, bu yüzden onları çözmede hiçbir zorluk çıkmamış. Biri yüzbaşı, diğeri onbaşıymış. Her ikisi de Ren kıyısındaki Nackenheim'danmış. Şimdi tartışılan belki de hâlâ hayatta olan diğer arkadaşları bulunsun mu bulunmasın mıymış. İnsanlar, onların mahsus mu yoksa bilerek mi arkadaşları tarafından siloda bırakıldıklarını merak ediyormuş. Her şeye rağmen bir cinayet söz konusu olabilirmiş.

Ünlü

Hiç de zor olmayan ve dolayısıyla da tehlikeli olmayan bir ameliyatı birden sinirleri bozularak asistanına bırakmak zorunda kalan o ünlü operatör ve profesör, sonradan, toplum içinde, kendine gelmiş olan hastaya karşı dürüst davranmayarak, yani iyi bir karakter örneği göstermeyerek olayın aslını anlatmamış ve başarılı bir ameliyat geçiren hasta tarafından kutlanmayı kabul etmiş. Abartılmış derecede kıymetli olanları bir yana, ki aralarında I. Napoleon'un altın cep saati de varmış, hastanın verdiği armağanları hiç düşünmeden kabul etmiş. Biz, her gün kaç ünlü operatörün sinirleri bozularak ameliyatlara ara verip bu ameliyatların asistanları tarafından bitirildiğini ve buna karşılık kendilerini tebrik ettirip hediyeye boğdurduklarını bilmiyoruz ama bunların sayısı yaklaşık ünlü operatörlerinki kadar olmalı. Ve tanınmamış ve kutlanmayan ve asla sinirlerinin bozulmasına izin verilmeyen asistanların sayısı da bir o kadar çok olmalı. Biz her zaman, ameliyatlarımızı aynı zamanda ünlü tıp profesörleri olan ünlü operatörlerin asistanlarına yaptırmayı yeğledik, o operatörler ve profesörler yerine. Ve biz bu ameliyatlardan hep oldukça iyi durumda, hayatta kalarak sıyrıldık.

Ruhsuz

Doktorlar hastanelerde görünüşe bakılırsa hiçbir şey anlamadıkları ruhlarla değil de yalnızca gövdelerle ilgilendikleri sürece biz hastaneleri yalnızca kamu tüzel kurumları değil fakat aynı zamanda kamusal cinayet kurumları ve doktorları da katiller ve bu kurumun cinayetleri uygulayan yoldaşları olarak nitelemek zorundayız. Hausruck'a bağlı Ottnang'lı serbest çalışan bir bilgin *tuhaflık* diye anılan bir rahatsızlıkla Vöcklabruck hastanesine kaldırıldığında baştan aşağı muayene edildikten sonra *Doktor* adlı tıp dergisine gönderdiği bir okur mektubunda yazdığı gibi *ya ruh?* diye sormuş. Bunun üzerine onu muayene eden doktor *susun!* diye cevap vermiş.

Prens

Varşova civarındaki Weichsel ırmağı kıyısında birçok gece kendisiyle gezintiye çıktığım Radziwil prensesi, yirmi bir yaşına girdiği gün, ellinci yaş gününde kendisini Radom'daki şatosuna kapatmaya yemin eden amcasından söz etti. Dostları, otuz yıl sonra onun bu yeminini anımsamayacağını ve bunu doğrudan doğruya yadsıyacağını sanmışlar ve onun ellinci doğum gününün ertesi günü Radom'da yatıp Radom'u bir daha asla terk etmeyeceğine yemin etmesini hayretle karşılamışlar. Ölümüne kadar geçecek olan zaman Radom'da onu sıkmış olacak ki elli birinci doğum gününde kendini vurmuş. Prensese amcasının neden anlattığı biçimde davrandığını sorduğumda, bana amcasının bir kezinde kendisine, elli yıl boyunca bu dünyada sorgusuz sualsiz yaşamanın, düşünen bir insan için tamamen yeterli olduğu düşüncesini taşıdığını söylemişti. Bunun ötesinde var olmayı sürdürenlerin ya *aklı* ya da *karakteri* zayıf demekmiş.

Kont

Saragossa elyazmalarını yazan ve bununla dünya edebiyatına giren o ünlü Potocky'nin yeğeni olan Kont Potocky Kazimierz'deki malikânesinin bütün kepenklerini birbiri ardından, yukarıdan aşağıya kapatmış ve şatosunun tüm kepenklerinin gerçekten kapandığına kanaat getirdikten sonra, Goethe'nin *Faust*'unda, paskalya gezintisinin sona erdiği sayfanın üzerinde kafasına bir kurşun sıkmış. Paskalya gezintisinin altına kont kendini öldürmeden önce kalın kırmızı bir çizgi çizip soru işareti kondurmuş. Vasiyetnamesinde kepenklerin ölümünden otuz yıl sonra açılmasını istemiş, aynı vasiyetnamede özellikle bunları otuz yıllığına kapattığını söylediği gibi. Potocky ailesi onun bu isteğine bağlı kalmış. Potocky ailesi kepenkleri yeniden açar açmaz Kazimierz yakınındaki şatoyu satmış.

Lec

Ölümüne kadar kendisiyle dost kaldığım ve evine birçok kez konuk olduğum ve felsefi-satirik cümlelerini karısının mutfak kitapları diye adlandırdığı defterlere yazan satir yazarı Lec, onunla Nowy Swiat denilen yerdeki, aşağı yukarı yüz metre uzunluğunda ve otuz metre genişliğindeki belirli bir alana her gidişimde, ki ben Varşova'dayken günde en az bir kez onunla Nowy Swiat'a giderdim, bana, bu alanın altında şimdiki rejimin en tehlikeli karşıtlarının gömülü olduğunu, bugünkü iktidar sahiplerinin karşıtlarını nasıl öldürdüklerine bizzat tanık olduğunu ve buraya gömüldüklerini söyledi. Ben başka kişilere Lec'in bu savından söz ettiğimde her zaman bir baş sallamasıyla karşılaştım ve yanıtsız bırakıldım. Ama Lec her zaman doğruyu söyledi.

Kral Mezarlığı

Bilindiği üzere İkinci Dünya Savaşı denilen savaştan bu yana komünizm denilen rejimin hüküm sürdüğü Krakau'da bir adam, ne zaman Wawel'deki kral mezarlığı denilen yere ziyarete gitse son Polonya kralının lahtinden kraliyet marşını duyarmış. Sonuçlarının ne olacağını düşünmeden, kral mezarlığına girdiği anda yinelenen bu olaydan doğal olarak hemen değil, bir süre sonra, bu olay nerdeyse yüzüncü kez yinelendiğinde kentte söz etmiş. Bunun üzerine gittikçe daha çok Krakau'lu, zamanla yüzlerce ve binlerce Krakau'lu kral mezarlığına, yani Wawel'e haccedip o adam gibi lahitten gelen kraliyet marşını duymak isteyince, ki gerçekten de yüzlerce ve binlerce kişi kraliyet marşını duymuş, Krakau polisi adamı tutuklamış ve hapse atmış. Krakau'lulara Wawel'e gitmek ceza getirilerek yasaklanmış, kral mezarlığı da kapatılmış. Polis yıllarca Wawel'e gitmiş olanları iyice sorgudan geçirmiş. Bugün Wawel'deki kral mezarlığı yeniden açılalı çok oldu ve hiç kimse bu olayı anımsamıyor.

Çelişki

Lizbon'daki Alman büyükelçisinin verdiği davette sabık İtalyan kralı Umberto komünist şef Cunhal'a durmadan kompliman yaptı, Cunhal da tekrar tekrar sabık krala kapıyı açmak ya da bir sandalye uzatmak nezaketini gösterdi. Sanki ben tüm akşam boyunca giderek daha dostça yapılan, eski kralın durmadan komünist dünya devrimini, komünist başkanın da durmadan monarşinin kazandırdıklarını öven bir konuşmanın tanığı olmuş gibiydim. Sonunda Umberto Cunhal'ı, Portekiz'in en hoş ve gerçekten de en güzel yeri olan Sintra'daki evine davet etti, Cunhal da daveti kabul etti. Gece yarısı Lizbon'da evime dönerken duyduğum, sinirli kitlelerin protesto gösterileri, sapık, siyasal bir çelişkiydi.

Verimlilik

Portekiz'de öldürülen ya da ölen köpekler bizdeki gibi gömülmezler, çürürler ve kururlar açık havada. Örneğin Alentejo'da eğer caddeden uzaklaştırılmışlarsa caddenin sağında ve solunda bacakları birbirinden ayrılmış, kaskatı kuyruklarıyla yatarlar. Biz akıllı çiftçilere rastladık, onlar ölmüş köpekleri portakal ağaçlarının altına atıyor, bu ağaçlarda verim, ötekilere göre iki misli oluyor.

Halledildi

Portekiz'in en eski üniversitesi olan Coimbra Üniversitesi'ne bir ders vermek üzere çağrıldığımda, dersimden sonra akşam yemeğine davet edildiğim ufak bir şarap evinde bir hukuk tarihi profesörü bana *İlk Devrim* diye anılan günden sonra fakültesindeki tüm meslektaşlarının üniversitenin doğa tarihi odası diye anılan odasında, o zamanki devrimcilerle dayanışma göstermek istemedikleri için asıldıklarını anlattı. İki yıl sonra, *İkinci Devrim* diye anılan devrim gününde aynı doğa tarihi odasında iki yıl önce meslektaşlarını asanlar asılmış. Kendisinin neden hâlâ hayatta olduğunu sormam üzerine, bana şimdi anlattığı, tamamen doğru olan gerçeklere dayanan her şeyi *bir düşte önceden gördüğü* cevabını verdi. Gerçek olaylardan tam bir yıl önce gördüğü bu düşün gerçekleşeceğini bilerek İngiltere'deki Oxford Üniversitesi'nden aldığı, orada yıllardır ders veren bir arkadaşının aracı olduğu dört yıllık bir daveti kabul etmiş. Doğal olarak bugün hâlâ hayatta ve gene Coimbra Üniversitesi'nde ders veriyor oluşu ruhunu eziyormuş, ama bu hiç dinmeyen sıkıntının da üstesinden gelmiş.

Karar

Bükreş'te meydana gelen son depremde dikkatli tahminlere göre iki bin beş yüz insan yaşamını yitirmiş, kesin hesaplar ise dört bine yakın insanın enkaz altında kaldığını ortaya koyuyormuş. Bu sayı en az beş yüz kişi daha azalmış olurmuş, eğer Bükreş belediyesinin tamamen yıkılmış olan otelin enkazını kaldırmak yerine, yerle bir etme emri veren yetkili memuruna kent karşı çıkıp enkazı kaldırsaymış. Depremden bir hafta sonra bile halk enkaz altında kalan yüzlerce insanın çığlıklarını duymuş. Ama belediye memuru otelin çevresindeki alanı ona enkazda artık hiçbir kıpırtı olmadığını ve hiçbir ses duyulmadığını söyledikleri ana kadar kapatmış. Depremden ancak iki buçuk hafta sonra Bükreş'lilere enkaza bakma izni verilmiş, üçüncü haftada da enkaz yerle bir edilmiş. Enkazın altına gömülen, çöken oteldeki yüzlerce konuğun kurtarılmasına masraflı olacağı için yetkili izin vermemiş. Kurtarma, yerle bir etmeden bin kere daha pahalıya mal olurmuş, hele enkazın altından çıkarılacak olası yüzlerce ağır yaralıya devletin ömür boyu bakmak zorunda kalacağı düşünülürse bu sayı daha da artarmış. Bu yetkili söylendiğine göre, doğal olarak Romen hükümetinin onayını almış. Daha yüksek bir göreve terfi ettirilmesi an meselesiymiş.

Devlet Hizmeti

Basra Körfezi'nde, kendi anlattığına göre politik nedenlerle Alman hükümetinin Marburg an der Lahn üniversite kütüphanesinden alıp Basra Körfezi'nde bir kente tayin ettiği Alman bir kütüphaneciyle tanıştık. Birkaç hafta kaldığımız ve bu en eski İran kentinde yaşayan insanların yaşam alışkanlıkları üzerine çalıştığımız Şiraz'da bu kütüphanecinin varlığından haberdar olduk ve onu Şiraz'daki bir hastanede ziyaret edip durumu karşısında dehşete düştük. Adam nerdeyse tamamen felç olmuştu ve hemen hemen hiç konuşamıyordu. Frankfurt'ta çıkan bilimsel bir gazetede Alman hukuk düzeni aleyhine bir makale yayımlamış ve bu yüzden Basra Körfezi'ne tayin edilmiş. Basra Körfezi zaten ilgisini çeken bir yer olduğu için, bu duruma başta ses çıkarmamış, yeniden bilimsel çalışmalarına kendini verebileceğini ummuş. Ancak Basra Körfezi'nin gerçekten de öldürücü iklimi onu en kısa zamanda hasta etmiş ve sonunda da mahvetmiş. En büyük yanlışı devlet hizmeti denen hizmete girmek olmuş, bu onun sistematik olarak mahvolması anlamına gelmiş, önce zihinsel ve sonunda da fiziksel olarak. Hangi nedenle ve hangi işle olursa olsun devlet hizmetine giren biri hastalanır ve mahvolurmuş dedi bize. Alman hükümetine yüzlerce başvuru yollayıp kendisini, bize anlattığı üzere cehennem olan Basra Körfezi'nden almalarını istemiş, ama bu başvuruların hepsi yanıtsız kalmış. Hizmet etmek istediği, ama bir kez de olsa eleştirme hakkını kendinde gördüğü devlet tarafından bilinçli olarak ölüme sü-

rüklenmiş. Biz kütüphaneciye yardım edemedik. Ziyaretimizden dört gün sonra ölüm haberini aldık. Alman hükümeti, saptadığımız üzere bundan üç hafta sonra *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'da yayımladığı bir ölüm ilanında kütüphanecinin ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirdi. Devlete hizmet, bu hizmeti yerine getiren herkesi mahveder. İnsan devletin hangi yetkilisine hizmet ederse etsin hep yanlış yetkiliye hizmet eder.

Geriye Çekildik

Kahire'de Fransız Büyükelçiliği müsteşarının karısının doğum günü nedeniyle verdiği, yüze yakın konuğun katıldığı ve tüm gece boyunca en çok ev sahibinin yıllarca uğraşarak Arapçaya çevirdiği Baudelaire'in *Fleur du mal*' inin konuşulduğu davetin sonunda elçilik müsteşarının oturduğu altıncı katta asansörün önünde o kadar çok insan birikmişti ki acelemiz de olmadığından bizler geri çekilmek zorunda kaldık. Asansörün kapısı kapanır kapanmaz asansör geride kalanları dehşete düşürerek hızla boşluğa doğru uçup parçalandı. Geriye kalanlar uzun süre hareketsiz, asansörün girişte patlamasıyla çıkan gürültünün ardından çöken kesin sessizlik içinde tamamen dilleri tutularak kalakaldılar. Ancak ilk çığlıklar duyulmaya başladığında bu hareketsiz hallerinden kurtulabildiler, ama işe yarar bir şey yapmayı beceremediler. Şimdi aşağıya inmek de istemiyorlardı, yeniden elçilik müsteşarının evine girdiler. Biz de elçilik müsteşarının evine girenlerdendik, çünkü biz de tıpkı ötekiler gibi aşağıya inmeye cesaret edememiştik. Ancak olaydan üç saat sonra asansörde ölenlerin hepsinin cesetlerinin taşındığı haberi geldiğinde ötekilerle birlikte elçilik müsteşarının evini terk ettik. Doğal olarak bugün bile neden o anda asansöre binmediğimiz ve geri çekilmiş olduğumuz sorusuna kafa yoruyoruz. Duyduğumuza göre Kahire'de her yıl aşırı yüklenen birçok eski asansör boşluğa düşüyormuş.

Hayal

Kahire'de Kıpti mahallesinin yakınında dikkatimizi bir yığın cadde çekti, bunların üzerindeki dört ya da beş katlı evlerde binlerce tavuk ve keçi ve hatta domuz besleniyordu. Bu evler yanarsa duyulacak sesi hayal etmeyi denedik.

Keşif Gezisi

Büyükbabamın kız kardeşinin kocası, ki evlilik kanalıyla büyükbüyükbabamın çalışkanlığına borçlu olduğu büyükçe bir servete konmuştu, Avrupa'da başarısız olmuş bir ressamdı ve yüzyılın başında, o zaman ileri sürdüğü üzere, bilimsel bir keşif için Arjantin'e gitmiş ve orada adını bilmediğim bir sahil kentinde kalmıştı. Keşif gezisinin süresini, yani Güney Amerika'da kalışını dört ay olarak tahmin etmişti, doğa bilimleriyle uğraşmıştı, atalarımızın tümünün uğraştığı bir konuyla, kimisi de zaten bu konudaki yazılarıyla ünlenmiştir. Bu dört ay geçtikten sonra büyük halam, ara sıra Avrupa'ya mektup yazmış olan kocasından haber alamaz olmuş. Günün birinde ona postayla kocasının evrak çantası iletilmiş, içinde bir de kocasının o adını bilmediğim sahil kentinde bir at alıp, ona atlayarak gittiğini ve bir daha geri dönmediğini anlatan bir not varmış. Onun ata binip gittiği sırada tanıkların belirttiğine göre korkunç kötü bir hava varmış, bu kötü havada onun öldüğüne inanılmış. Atın izine de rastlanmamış bir daha. Aslen Eger'den olan kocasının ölümünü kabul etmek zorunda kalmış büyükbabamın kız kardeşi ve şimdi kocasının geride bıraktığı on iki yaşındaki kızıyla yalnız kalmış. Kocasının Güney Amerika'da ata binip kaybolmasından ve kesin olarak inandığı gibi, ölümünün üzerinden altmış iki yıl geçtikten sonra kırk yıldır her gün okuduğu *Le Monde*'dan kocasının, Avusturya makamlarının öldüğünü ilan etmesinden altmış bir yıl sonra, evlenmemiş olarak, ama kendisine hizmet eden kadınların çevresini sardığı ve tüm

dünyada tanınan bir ressam olarak Rio de Janeiro'da öldüğünün *haberini almış. Le Monde*'un yazdığına göre kocası Güney Amerika resmine ve de Güney Amerika sanatına yeni bir itici güç getirip onu dünya çapında bir düzeye yükseltmiş, hem de Avrupa'da kullandığı aynı adla, yalnız sonuna bir O ekleyerek. Bu arada iyice yaşlanan, ama *Le Monde*'u okuyamayacak kadar yaşlanmamış olan ana ve kızı, *akıl almaz bir servetin* varlığından haberdar olur olmaz koca ve baba olan bu adamın mirasını alabilmek için mahkemeye başvurmuşlar.

Miras

Biraz önce sözünü ettiğim ressama büyükbüyükbabam Henndorf yakınında Wallersee üzerindeki bir tepede ressamın kendisinin seçip beğendiği ve bir ressam için en uygun ışığın düştüğü yerde o zamanki anlayışa göre olağanüstü donanımlı bir atölye yaptırmış. Bu atölyeye harcanan parayla akrabalarımın hiç durmadan anlattıklarına göre birçok çiftlik alınır ve modernize edilebilirmiş. Atölyenin bitiminden kısa süre sonra, daha önce anlattığım gibi kendisi için atölye yapılan kişi Güney Amerika'ya gitmiş ve kaybolmuş ve öldüğü kabul edilmiş, atölye de gerçek amacını yitirmiş. Bu kültürden yoksun köylü çevrede gerçek bir atraksiyon olduğundan atölyeye hayretle bakılmış, ama sonunda gene de harap olmaya terk edilmiş. Uzunca bir süre, hepsi de bir biçimde akraba olan yöre köylüleri, hangi nedenle olduğu belirsiz bir biçimde Güney Amerika'ya giden ressamın boyadığı, devasa büyüklükteki tuvaller, ki bunlar ona göre Hazreti İsa'nın resmedilişiymiş, araba tentesi olarak kullanmışlar, düşünülürse bu işe gerçekten de uygun olduklarını söyleyebiliriz. Bu tuvaller köylüler tarafından kullanıldıklarında doğal olarak İsa suretleri arabaların *iç tarafına* bakacak şekilde çakılmış.

Dublör

Yugoslav cumhurbaşkanına gerçekten de ikizi gibi benzeyen Trebinje'li bir adama Belgrad'daki başbakanlık, özellikle zor görevlerde Yugoslav devlet başkanının yerine geçmesini önermiş, bu görevlerin kesin bir listesini de vermişler, o da, bunları devlet başkanının yerine kolayca yerine getirebileceğini sanmış, çünkü bu görevler için devlet başkanı ona fiziksel olarak artık oldukça zayıf görünüyormuş. Yugoslavya Halk Cumhuriyeti diye anılan cumhuriyetin devlet başkanının yerine, başkanın bizzat kendisinin yerine getirmesi gerekmeyen görevleri üstlenmek onun için bir şerefmiş, üstelik de sunduğu bu hizmet için hiçbir karşılık isteğinde bulunmamış. Üç yıl önce Belgrad'ın kendisine öneride bulunduğu adam o zamandan bugüne kayıp olduğundan, yalnız Trebinje ve çevresindeki insanlar değil, bu arada tüm Yugoslavya onun başkentte görevine çoktan başlamış olduğunu düşünmüş. Tahminlerini dile getiren insanlar iftiracılıkla suçlanıyormuş. Adamın hapise ya da tımarhaneye sokulup sokulmadığını ya da yok edilip edilmediğini öğrenmek isteyenler de aynı biçimde iftiracılıkla suçlanıyormuş. Buna göre tüm Yugoslavlar iftiracı.

Mutluluk

Ülkelerinde iktidar olanlar iyice güçlü olduklarında ve iktidarlarının uzunca sürmesiyle yalnız tüm halkın zenginliğini değil, aynı zamanda ülkelerindeki düşünce zenginliğini yok ettiklerinde, birçok ülkede hâlâ birçok insan birdenbire ve doğal olarak da sık sık iktidar sahiplerinin en hain biçimde öldürülmelerine ve anarşinin hüküm sürmesine şaşırıyormuş. Geçen hafta başbakanın öldürüldüğü, kendisinin kaçabildiği o devletten gelen bir profesör bana, mutluluktan söz edebiliriz, dedi. Ama profesör yeniden ülkesine döndüğünde, daha sınırda tutuklandı ve hapse atıldı, oysa bu arada öldürülenin tam karşıtı olan yeni bir başbakan başa geçmişti.

Devlet Tarihi

Bugün Orta Avrupa'da haklı olarak her an yaşamları için korkmak zorunda kalan devlet başkanlarından biri güvendiği kişiye, kendisinin yüzlerce gece uykusuz kalarak hazırladığı bir plandan söz etti, bu plan devlet başkanına, Orta Avrupa'daki tüm devletleri doğal olarak kesin yıkıma sürükleyen diğer devlet başkanları gibi, kendisine de uygun bir dış ülkede, oldukça uzun ve güvenli ve lüks bir yaşam sağlayacak akıl almaz büyüklükte bir serveti kaçırarak, devleti bir gecede terk etme olanağı sağlıyordu. Kendisi planını en kısa zamanda gerekleştirecekmiş, ama güvendiği kişinin bu konuda asla konuşmaması gerekirmiş. Onlarca yıldır devlet başkanının güvenini kazanmış olan güvenilir kişi, devlet başkanına asla konuşmayacağı konusunda söz verdi, devlet başkanı ise güvendiği kişiye öylesine büyük bir servet önerdi ki, güvenilir kişi bununla, tıpkı devlet başkanı gibi, onun başarıya ulaşacak kaçışından sonra, ömrünün sonuna kadar dertsiz ve gerçekten lüks içinde yaşayacaktı. Devlet başkanı ve güvendiği kişi anlaşalı iki dakika bile geçmemişti ki, güvenilir kişi işi kolaylaştırmış ve devlet başkanını becerikli biçimde ense kökünden vurmuş ve kendisini devlet başkanı ilan etmişti. Selefinin ve örnek aldığı insanın tüm taraftarlarını hemen ortadan kaldırdı ve selefinin ve örnek aldığı insanın hayranlarını en çok öldüreni kendi güvenilir adamı yaptı. Kendisi artık devlet tarihinin değişmez akışını bildiğinden, güvendiği kişi onu öldürmeden önce doğal olarak en uygun zamanı bekledi güvenilir kişisinden kurtulmak için. Ama oldukça yavaş hareket etmişti.

Sonuç

Graz'lı iki profesörü onlarca yıl uğraştıran ve yalnız kendilerini değil ailelerini de yıkıma götüren ve bir gün, diğer bütün felsefi tartışmalar gibi bunun da insanı hiçbir sonuca ulaştırmadığını net bir bakışla üçüncü bir meslektaşlarına anlattıklarında, nihayet ve doğal olarak, bu meslektaşlarını da zamanla içine sürükleyip yıkımına ve delirmesine neden oldukları felsefi bir tartışmanın sonunda, iki profesör artık çoktan alışkanlığa dönüştürdükleri üzere üçüncü meslektaşlarını ve karşıtları olan kişileri bu tartışma için kiraladıkları eve davet edip evi havaya uçurmuşlar. Bu iş için gereken dinamiti almak için geriye kalan en son paralarını da harcamışlar. Patlama sırasında üç profesörün tüm aile efradı da evde olduğundan, ailelerini de havaya uçurmuşlar. Onlarca yıllık felsefi tartışmaların ölümcül olduğunu kendi kendilerine de ispatlamış olan üç profesörden birinin ve karşıtlarının geriye kalan akrabaları, önce devlete dava açmayı düşünmüşler, çünkü devletin ahlak ve düşünce açısından çökmüş oluşunun üçünü ölüme sürüklediği inancını taşıyorlarmış, ama sonra bu davadan vazgeçmişler, çünkü böylesi bir davanın anlamsızlığını anlamışlar.

Sulden Yakınında

Yıllarca önce birkaç hafta dinlenmek için çekildiğim Sulden yakınlarındaki sapa bir otelde, çünkü mümkün olduğunca az insan görmek ve en zorunlu bulduklarımla ilişkide bulunmak istiyordum, ki Sulden çevresi başka hiçbir yerin olmadığı kadar bu işe elverişliydi, özellikle de hasta ciğerim için Sulden'in ıssızlığını seçmiştim, orayı eskiden beri biliyordum, benim dışımdaki tek konuk olan, bir zamanlar Innsbruck üniversitesi rektörü olduğunu söyleyen, bir iftira yüzünden bu görevinden alınan ve gerçekten de kısa süre sonra suçsuzluğu ortaya çıkan Innsbruck'tan Bay Natter bana her gün, gece hangi düşü gördüğünü anlatıyordu. Başka rüyalarının yanı sıra, Tirol'deki yüzlerce resmi daireye koşup babasının mezarını açma izni isteyip alamamasından sonra kendi başına babasının mezarını açmayı denediğini, kürekle saatlerce süren yorucu kazıştan sonra bunu başarabildiğini gördüğü düşünü de anlattı. Babasını bir kez daha görmek istemişmiş. Ama tabutu açıp kapağını gerçekten kaldırdığında tabutun içinde babasının değil ölü bir domuzun yatmakta olduğunu görmüş. Diğerlerinde olduğu gibi bu kez de Natter düşünün ne anlama geldiğini öğrenmek istedi.

Perast

Perast'ta terk edilmiş ve artık nerdeyse yıkılmakta olan sarayların ve evlerin bir zamanlar kime ait olduklarını bilmek istediğimizden birçok kişiye bunları sorduk, çünkü bunlar hakkında bir şey okumamıştık. Ama soru sorduklarımız sorularımız üzerine yalnızca gülüp uzaklaştılar. Birkaç kilometre ötede Risan'da Perast'ta hiçbir normal insanın yaşamadığını duyduk, tüm kent delilerle doluymuş, orada istediklerini yapmakta özgürlermiş ve haftada bir kez devlet onlara yiyecek dağıtıyormuş.

Çılgınlık

Lend'de bir postacıdan, içinde üzücü haberlerin olduğunu tahmin ettiği mektupları ve doğal olarak da kendilerine gönderilen ölüm ilanlarını yıllarca dağıtmadığından ve evinde bunları yaktığından kuşkulanılmış. Posta idaresi sonunda onu Scherrnberg tımarhanesine göndermiş, orada postacı üniformasıyla dolaşıyor ve durmadan, tımarhane yönetimi tarafından bu iş için özel olarak tımarhane duvarına asılan posta kutusuna atılan ve hasta arkadaşlarına postalanmış olan mektupları dağıtıyormuş. Postacı Scherrnberg tımarhanesine yollanır yollanmaz postacı üniformasını istemiş, *çıldırmak zorunda kalmamak için,* diye anlatılıyor.

Özen

Gebe bir kadını öldürmekle suçlanan bir postacı mahkemede kadını neden öldürdüğünü bilmediğini söylemiş, ama kurbanını *mümkün olduğunca özenle* öldürmüşmüş. Mahkeme başkanının tüm sorularına sadece *özenle* sözcüğü ile karşılık vermiş, bunun üzerine hakkında açılan dava düşmüş.

Roma'da

Roma'daki bir hastanede, ülkemizden bu yüzyılda çıkan en akıllı ve en önemli kadın şair, yetkililerin saptadığına göre, banyo küvetinde başına gelmiş olması gereken haşlanmalar ve yanıklar sonucunda öldü. Ben onunla yolculuklar yapmış ve bu yolculuklarda onun birçok felsefi görüşünü, ömrü boyunca ürktüğü dünyanın gidişatı ve tarihin akışı hakkındaki düşüncelerini paylaşmıştım. Ülkesi olan Avusturya'ya dönmek için giriştiği birçok deneme, rakibelerinin utanmazlığı ve Viyana resmi makamlarının kafasızlığı yüzünden sonuçsuz kalmıştı. Ölüm haberi bana henüz bomboş olan evime gelen ilk konuğun o olduğunu anımsattı. Her zaman bir kaçış içindeydi ve insanların her zaman gerçek olan yanlarını gördü, inatçı, kafasız, dikkatsiz bir kitleydi bu, ki insan bunlarla olan ilişkisini gerçekten de kesmeliydi. O da tıpkı benim gibi cehenneme giden kapıyı erkenden bulmuş ve bu cehenneme girmişti, hem de bu cehennemde oldukça erken yok olma tehlikesini göze alarak. İnsanlar ölümünün bir kaza mı yoksa intihar mı olduğuna kafa yoruyor. Şairin intihar ettiğine inananlar onun kendi kendini yıkıp yok ettiğini söylüyorlar, oysa gerçekte o, doğal olarak yalnızca çevresi tarafından, özellikle de yurtdışında attığı her adımı bile izleyen ülkesinin hainliği nedeniyle yıkıldı, tıpkı birçoklarının da bu yüzden yıkılması gibi.

Ayrıldılar

Son aylarda üç eski okul arkadaşım kendini öldürdü, onlar arkadaşlarımdı ve tüm yaşamım boyunca sanatlarıyla bana eşlik etmişler ve nihayet benim kendi varoluşumu olası kılmışlardı. Şimdi birdenbire çevrem boş kaldı. Müzisyen kendini öldürdü (vurdu), çünkü insanlar onun sanatına kulak vermediler. Ressam kendini öldürdü (astı), çünkü insanların gözleri onun sanatını görmedi. Birlikte ilkokula gittiğim doğa bilimcisi kendini öldürdü (zehirledi), çünkü onun düşüncesine göre insanların onun bilimini anlamaya yetecek kafası yoktu. Üçü de dünya artık onların, sanatlarını ve bilimlerini algılamak için gereken duyu organlarına ve algılama yeteneğine sahip olmadığı için, içine düştükleri düş kırıklığı ile yaşamdan ayrılmak zorunda kaldı.

Robert Schumann Gibi

Bir zamanlar Wels'te birlikte ilkokula gittiğim, tıp okuduğu için düşünsel ve sanatsal yeteneklerinden sürekli uzaklaşan ve mesleğinde insan gövdesiyle ilgili çeşitli görüşler ileri sürerek eriyip giden bir doktor, erkek kardeşinin intiharının nedeni olarak, yaşamı boyunca çok yetenekli bir müzisyen ve konser piyanisti olan bir kadına rastlamasını ve onun giderek kardeşindeki olağanüstü yeteneği önce *bastırıp* sonra da gerçekten tamamen *ortadan kaldırmasını* gösterdi, bu da bana mutsuz dâhi Robert Schumann'ı anımsattı.

Hayranlık

Ömür boyu yanına yaklaşmaya cesaret edemediğimiz bir yazara karşı duyduğumuz hayranlık, hayran olduğumuz yazarın uzunca bir zaman kaldığı otele bizim de gelişimizle ve bir arkadaşın aracılığı ile hayran olduğumuz bu kişiyle bir gün otelin terasında tanıştırılmamızla doruk noktasına çıktı. Yaklaşmanın uzaklaşmadan başka hiçbir anlama gelmediğinin bundan daha iyi bir örneği olacağını anımsamıyoruz. İlk buluşmadan sonra yazarımıza yaklaştıkça aynı yoğunlukla ondan uzaklaştık, onun kişiliğine girdiğimiz oranla aynı ölçüde yapıtından uzaklaştık, bizimle konuştuğu her sözcük, bize açıkladığı her düşünce bizi yapıtındaki aynı sözcükten ve aynı düşünceden uzaklaştırdı. Sonunda yapıtına karşı duyduklarımızdan bizi iğrendirdi, düşündüklerimizi parçaladı, çözdü ve yapıtını bizden geri aldı. Otelden ayrıldığımızda, artık bu yazar olmadan yaşamımızı sürdüreceğimiz için bu duruma sevinmiştik, bizim için bu yazarın ve kişiliğinin tıpkı yapıtı gibi sonsuza dek bittiği izlenimini edinmiştik. Onlarca yıl aklımızla hizmet ettiğimiz ve sevgimizle sadık kaldığımız bu yüzlerce düşüncenin ve buluşun ve görüşün yazarı, bizimle tanışmaktan çekinmeyerek, hatta bizim isteğimiz dışında bunu isteyerek kendi yapıtını mahvetmişti. İlerde adını duyduğumuzda bile irkildik.

Deha

Düşünürlere ve sanatçılara karşı saygısızlığın her zaman en büyük olduğu ve fantezilerin ve fikirlerin kesinlikle en büyük mezarlığı olarak niteleyebileceğimiz Viyana'da kaybolup giden ve yok edilen dâhilerin sayısı, Viyana'da öne çıkmış ve üne kavuşmuş ve dünya çapında tanınmış dâhilerden bin kat daha fazladır. İşte bu Viyana'da eski kentteki bir otelde bir adam ölü bulunmuş, tamamen aklı başındayken intiharının gerçek nedenini bir nota yazıp ceketine iliştirmiş. Yıllarca bir düşünce üzerinde çalışmış ve bu özgün düşüncesini, ki doğal olarak felsefi bir düşünceymiş, gerçekten de büyükçe bir yapıtla ortaya koyup sonuca ulaştırabilmiş, en sonunda bu düşünce adamın tüm gücünü yiyip bitirmiş. Ama beklediği övgüyü bulamamış. Sonunda ilgi gösterilmesi için *yalvarmış* bile ama bu işle ilgili kurum ve insanlar bunu esirgemişler. Yapıtının olağanüstülüğünü kanıtlaması bir işe yaramamış. Meslektaşlarının kıskançlığı değilmiş yalnızca onu ölüme sürükleyen, bu kentin düşünce düşmanı atmosferi, beyinsiz hainliği imiş. Ancak karakterine ihanet etmemek için kendini öldürmeden önce yapıtını yakmış, ortaya çıkarmak için yıllarını harcadığı yaşamının yapıtını gerçekten de birkaç dakika içinde hiçe çevirmiş ve onu asla hak etmeyecek olan gelecek kuşaklara bırakmak istememiş. Tıpkı benzerleri gibi ölümünden sonra anlaşılma, sömürülme ve üne kavuşmanın dehşet verici düşüncesiyle, kendi alanında şimdiye kadar düşünülmüş ve yazılmış olan her şeyin gerçekten de üzerinde olan

kazanımını yok etmiş. Notun sonunda yazdığına göre Viyana kenti kuruluşundan bu yana kendini öldüren dâhilerinin yapıtlarıyla yaşıyormuş, kendisi bu dâhiler zincirinin bir parçası olmak istememiş.

Dokuz Yüz Doksan Sekiz Kez

Kısa süre önce Floridsdorf köprüsünde, bin kez oradan oraya giden bir liselinin düşüp bayıldığı anlaşılmış. Anlattığına göre üzerine birdenbire *insanlık dışı bir okul korkusu* çökmüş, bu korkunun bir kez ayak bastığı köprüden inmesine engel olduğunu ve kendisini köprüde bin kez oradan oraya gitmeye zorladığını söylemiş. Korkusunu dağıtabilmek için Floridsdorf köprüsünde oradan oraya gidişi sırasında adımlarını saymış, ama gücü kalmadığı için saymaktan vazgeçmiş. Ama hiç değilse Floridsdorf köprüsünde kaç defa gidip geldiğini *sayıp bunu aklında tutmayı* başarmış. Tam olarak dokuz yüz doksan sekiz kez. Ana ve babası, baygın düşüp memurlar tarafından *Floridsdorfer Spitz* diye anılan yerdeki karakola götürülmüş olan on altı yaşındaki oğlanı almışlar. Onun başına daha sonra ne geldiği bilinmiyor.

Geri Döndü

Bu ülkedeki gazeteler, ola ki bu ülkeden çıkmış ve sivrilmiş hatta dünya çapında önemli ve ünlü olmuş bir sanatçı üzerine yazmak zorunda kalsalar, hep *belirli* bir sanatçıdan söz ederler, çünkü böylece ona kendi ülkesinde daha büyük zarar vermiş olurlar, oysa gerçekte bu sanatçı kendi ülkelerinden ve onlarla aynı kuşaktan olduğu ve kendileri dikkate değer bir şey üretemedikleri için, onun hakkında gerçekte ne düşündüklerini yazacakları yerde, ondan, başka hiçbir şeyden nefret etmedikleri kadar nefret ederler ve hem onun, hem kendi ömürlerinin sonuna kadar onu bu nefretle izlerler. Günün birinde onlardan sanatı ve bilimi uğruna vazgeçtiği ve durmadan ilerleme gösteren yapıtıyla kendi büyüklüğünü ve onların küçüklüğünü ortaya koyduğu için onu bağışlamazlar. Tüm dünya, onların kanılarına göre dönek olan bu kişi hakkında yazdığı ve kendileri de yazmak zorunda kaldıkları zaman yazarlar, ama bir şey yazdıkları anda ömür boyu izledikleri bu kişiyi çamura batırırlar. Bununla kendilerini de gittikçe daha fazla çamura batırdıklarının farkına varmazlar. Onlar kıskançlıkları ve nefretleriyle arkadaşımı Avustralya'daki Newcastle'a kadar sürdüler, o da orada kendisini tamamen bilime adadı. Yıllar önce bana ülke özlemi çekerek Newcastle'dan vazgeçeceğini, ülkeye geri döneceğini bildirdiğinde, bir telgraf çekerek ülkesine dönmemesini, bu ülkenin gerçekte artık yalnızca hain bir cehennem olduğunu, burada durmadan düşüncenin lanetlendiğini ve bilim ve sanatın mahvedildiğini

ve dönüşünün onun sonu olacağını bildirdim. Önerime uymadı. Ölmek üzere olan hasta bir adam şimdi, *Am Steinhof* tımarhanesi yıllardır onun sürekli, aynı zamanda dehşet verici adresi.

Ses Taklitçisi, geçmiş zaman kipinin yoğunluğuna karşın olayların şimdiki zamanda algılandığı, anlatılanların bir nefeste okunduğu uzun metrajlı kısa öykülerden oluşuyor. Thomas Bernhard, kendi akışları içinde çok da dikkat çekmeyen, gazete haberlerini andıran, sıradan görünen yaşantıları, olayların sıradanlığına koşut ama irkiltici bir tonda anekdotlar halinde aktarıyor.

Ses Taklitçisi: sıradanlıkta görünmeyen gerçeğe bir nokta vuruşu.

ISBN 978-975-08-0471-6

8 TL

9 789750 804717